

Időközi jelentés

2017. november 30.

Beszámoló az MNB 2017 harmadik negyedévi tevékenységéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2017. szeptember 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

TARTALOM

1. Monetáris politika.....	7
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása.....	13
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége.....	18
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége.....	23
5. Szanálás.....	26
6. Devizatartalékok.....	28
7. Készpénz-logisztikai tevékenység.....	29
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás.....	35
9. Az MNB statisztikai tevékenysége.....	37

1. Monetáris politika

2017 harmadik negyedében a Monetáris Tanács **nem változtatott az irányadó kamatláb értékén**, a 2016. májusi kamatdöntés óta a jegybank 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot, mindemellett kiemelt figyelemmel követi az inflációt övező kockázatokat, valamint a monetáris kondíciók alakulását és kész további nemhagyományos, célzott eszközökön keresztül lazítani azokat. A szeptember 19-i kamatdöntő ülésén összehangolt monetáris politikai intézkedésekről döntött, ennek keretében a Monetáris Tanács az egynapos jegybanki betét kamatlábát 10 bázisponttal -15 bázispontra csökkentette, illetve **a három hónapos betét 2017 év végétől fennálló állományát 75 milliárd forintban korlátozta**. A lazító monetáris politikának köszönhetően a 3 hónapos BUBOR szintje **0 százalék közelébe mérséklődött, a 3 hónapos DKJ hozama, valamint a swappiaci hozamok pedig historikus mélypontra, 0 százalék közelében, illetve alatta tartózkodnak**. Ezek mellett a swapeszközök állománya az elkövetkező időszakban növelésre kerül, amelynek célja, hogy a lazító hatás a hozamgörbe minél hosszabb szakaszán minél hamarabb érvényesüljön. A Monetáris Tanács értékelése szerint a három hónapos betéti korlátozás betöltötte szerepét és az állomány 2017 év végi 75 milliárd forintos mennyiségi korlátja nem csökken tovább. A jövőben a forintlikviditást nyújtó swapeszközök állományának és lejárat szerkezetének a jelentősége felértékelődik. A Tanács ezen döntését azzal indokolta, hogy az inflációs cél fenntartható eléréséhez szükséges korábbi laza monetáris kondíciók az elmúlt hónapokban összességében szigorúbb irányba mozdultak el, továbbá az inflációs cél elérésének többszöri későbbre kerülése is monetáris lazítást indokol.

A Monetáris Tanács szeptemberi Inflációs jelentésben szereplő monetáris politikai helyzetértékelése szerint a gazdaságban vannak még kihasználatlan kapacitások, de ezek a kibocsátás dinamikus növekedésével fokozatosan megszűnnek. Az inflációs cél fenntartható elérése a júniusi előrejelzésben jelzett fél évvel későbbre kerülését követően a szeptemberi előrejelzés szerint további egy negyedévvel később, 2019 közepére várható. A Monetáris Tanács előretekintő iránymutatása szerint a jegybanki előrejelzések feltételeinek teljesülése mellett a cél fenntartható eléréséhez mind az alapkamat, mind a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása szükséges. A Monetáris Tanács kiemelt figyelemmel követi az inflációt övező kockázatokat, valamint a monetáris kondíciók alakulását és kész további nemhagyományos, célzott eszközökön keresztül lazítani azokat.

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdaság folyamatokat. Áprilistól az éves infláció 2 százalék körül alakult, majd a júniusi Inflációs jelentés prognózisával összhangban augusztusban 2,6 százalékra nőtt. A maginfláció emelkedett, amit a feldolgozott élelmiszerek áremelkedése és a dohány termékkört érintő jövedékiadó-emelés magyaráz. Az alapfolyamatot jellemző mutatók a várakozásainkkal összhangban a maginflációtól érdemben elmaradva 2 százalék körül alakultak. A foglalkoztatás bővülése, a feszes munkaerőpiac, valamint a minimálbér és a garantált bérminimum év eleji emelése a bérek általános, dinamikus növekedését okozták. Várakozásunkkal összhangban a bérek oldaláról érdemi inflációs hatás egyelőre nem azonosítható. A lakosság inflációs várakozásai továbbra is historikusan alacsony szinten alakulnak. Az euro számottevő erősödése Európában általánosan az importált infláció mérséklődése irányába hat. Az EKB várakozásai szerint az euroövezet inflációs rátája még 2019-ben sem éri el a 2 százalék körüli célértéket. Ezzel összhangban a magyar gazdaság esetében is a korábbiaknál visszafogottabb külső inflációs környezetre számítunk.

A szeptemberi Inflációs jelentés előrejelzése szerint az infláció a júniusi prognózisnál jövőre alacsonyabban alakulhat. 2017 végére az infláció a jegybanki céltól távolodva, újból a toleranciasáv alá csökken. Az elkövetkező hónapokban folytatódik a maginfláció átmeneti növekedése, amit az elmúlt időszakhoz hasonlóan

a dohány- és tejtermékek áremelkedése okoz. Az átmeneti hatások kifizásával a maginfláció a jövő év második felében mérséklődik. Az előrejelzési horizonton a dinamikus bérnövekedés költségemelő hatását a 2017 év eleji munkáltatói járulék-csökkentés és a vállalati nyereségadó csökkenése mérsékli. A hazai árszínvonal emelkedését a mérsékelt importált infláció és a historikusan alacsony inflációs várakozások mellett a jövő évre bejelentett áfakulcs-csökkentések is lassítják. A júniusi előrejelzésben az inflációs cél fenntartható elérése fél évvel későbbre, 2019 elejére került. A szeptemberi Inflációs jelentés előrejelzése alapján az árstabilitási cél elérése ehhez képest további egy negyedévvel később, 2019 közepére várható.

2017-ben 3,6 százalékos, míg az elkövetkező években 3-4 százalék közötti gazdasági növekedésre számítnak, amellyel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta tovább csökken és a beruházások tovább bővülnek. A gazdasági növekedésben markáns szerepe lesz a belső kereslet erősödésének, amelyben meghatározó a beruházások általános és dinamikus emelkedése, valamint a lakossági fogyasztás folytatódó bővülése. A beruházások a gazdasági növekedés meghatározó elemévé válnak. Az egyedi nagyberuházások mellett a vállalati beruházási alapfolyamatok erősödése, a lakáspiac élénkülése, valamint az uniósforrásfelhasználás felfutása hozzájárul a beruházások növekedéséhez. A bérek dinamikus emelkedése a vállalatokat hatékonyságnövelő beruházásokra ösztönzi. A kibocsátási rés fokozatos záródásával a dinamikus gazdasági növekedés szempontjából a termelékenység és a versenyképesség javításának van és lesz a jövőben is egyre meghatározóbb szerepe.

Az EU-források bővülő felhasználása és a belső kereslet élénkülése mellett a magyar gazdaság külső finanszírozási képessége elmarad a korábbi években tapasztalttól, de továbbra is magasan alakul, ami hozzájárul az ország külső sérülékenységének mérséklődéséhez. A gazdaság külső finanszírozási képességének 2016 vége óta tartó mérséklődése 2017 első negyedévében is folytatódott. Ez az EU transzferek alacsony felhasználásával és a külkereskedelmi egyenleg csökkenésével áll összefüggésben. Előretekintve az EU-források bővülő felhasználása mellett a transzferegyenleg emelkedése várható, miközben a bővülő lakossági fogyasztás és beruházás hatására a folyó fizetési mérleg többlete csökken. E két hatás eredőjeként a külső finanszírozási képesség 2017-ben és 2018-ban a GDP 5 százaléka alatt alakul, majd az előrejelzési horizont végén újra emelkedik. A kedvező külső egyensúlyi pozíció mellett az Önfinszírozási Program és a monetáris eszköztár átalakítása érdemben csökkentette a külső sérülékenységet. Ez a csökkenés tovább folytatódott, **2017. második negyedév végén, az államadóság devizaaránya 24 százalék alá mérséklődött.** A 2017. első félévi folyamatok alapján az államháztartási deficit idén kisebb lehet a tervezettnél. **A költségvetés bruttó kamatkidadásai 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva a GDP 0,3 százalékaival csökkenhetnek tovább, ami mint-egy 100 milliárd forint többlet megtakarítást jelent. A tartósan laza monetáris kondíciók által is támogatott kamatkidadás csökkenés 2013 és 2017 között összesen 1600 milliárd forinttal járulhat hozzá az államadóság-ráta mérséklődéséhez.** 2018-ban a költségvetési törvényben kitűzött célnak megfelelő hiány várható. A gazdasági növekedés és a mérsékelt államháztartási hiány által támogatott adósságcsökkenés folytatódik, és megfelel az Alaptörvény és az uniós jogszabályok által előírtaknak.

A hazai pénzügyi folyamatokat leginkább a kelet-közép-európai régió javuló befektetői megítélése határozta meg. Magyarország kedvező megítélését az S&P hitelminősítő kilátásjavítása is támogatta. A forint felértékelődött, az éven túli bankközi és állampapír-piaci hozamok kissé tovább csökkentek. Bár a BUBOR-jegyzések, valamint a kamatcsere-ügyletek árazása nem változott érdemben, a határidős pénzügyi kamattaljegyzések enyhén lejjebb tolódtak. A devizawap-piaci jegyzésekből számított forinthozamgörbe szintén lejjebb tolódott, ami az MNB devizawap tendereihez is köthető. Az állampapír-aukciókon a kereslet megfelelő volt, a másodpiaci tendenciákhoz hasonlóan a hozamok a hosszabb lejáratokon mérséklődtek, miköz-

ben terv feletti kibocsátásra szintén a hosszabb futamidejű papírok esetében került sor. A harmadik negyedévben a forint árfolyama felértékelődött az euróval szemben, elsősorban a régió javuló befektetői megítéléséhez, illetve a kedvező fundamentumokhoz kötődően. A hazai monetáris politika szempontjából leginkább meghatározó euroövezeti monetáris kondíciók a piaci előrejelzések alapján várhatóan továbbra is tartósan lazák maradnak.

A makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik. A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alappályája mellett lefelé mutató inflációs, és felfelé mutató növekedési kockázatokat érzékelt. A mérsékeltebb külső inflációt és a kelet-közép-európai régió befektetői megítélésének további javulását feltételező alternatív forgatókönyvek az alappályánál alacsonyabb inflációs pályát mutatnak, míg a növekedést nem befolyásolják érdemben. Az alappályában feltételezettnél nagyobb beruházási aktivitás a Monetáris Tanács megítélése szerint pozitív növekedési kockázatot jelent, ami gyorsabb gazdasági növekedést eredményez, míg inflációs szempontból mérsékelt hatású. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács a további kockázatok között a gyorsabb bérnövekedést és dinamikusabb fogyasztásbővülést, valamint az erősebb külpiaci keresletet valószínűsítő alternatív forgatókönyveket tárgyalta.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Monetáris Tanács 2017. június 20-i döntése értelmében 2017 harmadik negyedév végére vonatkozóan 300 milliárd forintban korlátozta a három hónapos betéthez való banki hozzáférést. A három hónapos betét korlátozása az alapkamat 0,9 százalékon való tartása mellett a laza monetáris kondíciók fenntartását jelentette. A kamatfolyosó alja (O/N betéti kamat) a Monetáris Tanács szeptember 19-i döntésével 10 bázisponttal lejjebb, -15 bázispontra csökkent, míg a felső széle (O/N hitelkamat) a III. negyedév folyamán változatlan maradt, értéke 0,9 százalék volt. A mennyiségi korlátozás teljesítette kitűzött célját, azaz a három hónapos betétből kiszorított likviditás mind a bankközi, mind az egyéb releváns piacokon csökkentette, illetve alacsonyan tartotta a hozamokat. A három hónapos BUBOR jegyzések mintegy 11 bázisponttal 4 bázispontra csökkentek, a három hónapos diszkontkincstárjegy hozamok -5 bázispont körül alakultak, míg a három hónapos swap-ügyletekből számolt implikált forint-hozamok -17 bázisponton zártak az időszak végén.

Az MNB az egyes három hónapos betéti tendereken a Monetáris Tanács határozatának megfelelően lépcsőzetesen csökkentette az elfogadott mennyiségeket. A tartósan laza monetáris kondíciók és a kiszorítási hatás fenntartása érdekében az MNB 2017 harmadik negyedévében összesen huszonhárom finomhangoló swap-tendert tartott. Szeptember végére a finomhangoló swap-tenderek fennálló állománya a negyedév elejéhez képest 140 milliárd forinttal 989 milliárd forintra nőtt.

A Monetáris Tanács 2017. szeptember 19-i döntése szerint a 2017. negyedik negyedévében a három hónapos betét állománya 75 milliárd forintra csökken, ami a bankrendszeri likviditás rendszerszintű csökkenése miatt a kialakult laza monetáris kondíciók fenntartásával konzisztens. A Monetáris Tanács értékelése szerint a három hónapos betéti korlátozás betöltötte szerepét és az állomány év végi 75 milliárd forintos mennyiségi korlátja nem csökken tovább.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2017 harmadik negyedében a jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (sterilizációs eszközök, pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális betét elhelyezési lehetőség,) együttesen 299 milliárd forinttal, 1250 milliárd forintra csökkentek. A likviditást elsősorban a Kincstári Egységes Számlához (KESZ) kapcsolódó tranzakciók szűkítették. Emellett a bankrendszer készpénzállományának növekedése, valamint a Növekedési Hitelprogramban felvett források törlesztése is a likviditásszűkülés irányába hatottak. Ezen kívül a harmadik negyedévben lejárt, 65 millió euro értékű forintosítási swapok is likviditásszűkítő hatásúak voltak a hitelintézeteknél a fizetendő forintláb miatt. Ezzel ellentétben az MNB által bonyolított forintnyújtó swaptenderek a likviditás bővülésének irányába hatottak.

Az MNB a banki nettó likviditás - autonóm folyamatok miatti - nem szándékolt mértékű csökkenését a monetáris kondíciók lazán tartása, illetve az előzetesen meghatározott mértékű kiszorítási hatás fenntartása érdekében forintlikviditást-nyújtó finomhangoló swapokkal ellensúlyozta. A finomhangoló swapok állománya a III. negyedév elején 849 milliárd forintot tett ki, az időszak végére pedig 989 milliárd forintra növekedett. A bankrendszer jegybanktól felvett hitelekkel korrigált nettó likviditása (mely a finomhangoló swapok likviditásbővítő hatását is tartalmazza), a június végi 1546 milliárd forintról szeptember végére 1250 milliárd forintra csökkent.

A három hónapos betét Monetáris Tanács által a 2017. harmadik negyedévre jóváhagyott 300 milliárd forintos korlát az előző negyedévi kiszorítási hatás fenntartásának felelt meg. A kiszorított likviditás a bankközi, valamint az állampapírpiacra is hozamleszorító hatással jár, illetve az alacsonyabbá váló forrásköltség csökkenti a hitelkamatokat. A három hónapos betét állománya a **július eleji 500 milliárd forintról fokozatosan csökkenve a szeptember 20-i tender után érte el a 300 milliárd forintos értéket**. A három hónapos betétben havonta a következők voltak a bankok összesített ajánlatai, illetve az elfogadott mennyiségek: július 19-én 124 milliárd és 50 milliárd, augusztus 23-án 248 milliárd és 125 milliárd, szeptember 20-án pedig 333 és 125 milliárd forint.

A kiszorítás tekintetében kiemelt jelentőségű O/N betétállomány a negyedéves időszakban magas szinteken stabilizálódott, az időszak folyamán kissé csökkenő értékek mellett. Értéke júliusban átlagosan 576 milliárd forint volt, augusztusban az átlagos állomány 508 milliárd forintra, majd szeptemberben 492 milliárd forintra mérséklődött. Az O/N betét III. negyedéves átlagállománya 525 milliárd forintot tett ki, szeptember 19-én 810 milliárd forint maximális érték mellett. A kiszorítással összhangban az egy napos piaci kamatszintet mérő HUFONIA negyedéves átlaga 3 bázispont volt, a minimális és maximális -4, illetve +7 bázispontos értékek mellett.

2017. III. negyedében a mennyiségi korlátozás miatt a jegybank hiteleszközeit korlátozott mértékben használták a bankok. Az egynapos hitelek tekintve az augusztusi átlagos hitelfelvétel 2 milliárd forintot tett ki, míg a júliusi, a szeptemberi és a negyedéves átlag is csupán 1-1 milliárd forintot ért el (a második negyedéves átlagos kihasználtság 7 milliárd forintot tett ki). Egyhetes hitel felvételére öt alkalommal került sor; az állomány negyedéves átlaga 10 milliárd forint volt. A monetáris célú hitelek negyedéves maximális állománya az augusztusi áfa-fizetési időszak körül 62 milliárd forintot tett ki; az állomány egyébként alacsony szinteken mozgott, a 20 milliárd forintos értéket csak augusztus 8. és 20. között haladta meg.

A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok március végéig tovább mérséklődtek, 0 körüli, gyakran negatív értékeket felvéve. A BUBOR jegyzések 15 bázispont-ról 4 bázispont-ra csökkentek, a 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozam pedig egész negyedévben -5 és

+7 bázispont között mozgott, csökkenő tendenciát mutatva. Az FRA-kból származtatott azonnali hozam az időszakban 4 és 18 bázispont között ingadozott, szeptember utolsó napjaiban 4-5 bázispontra csökkenve.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

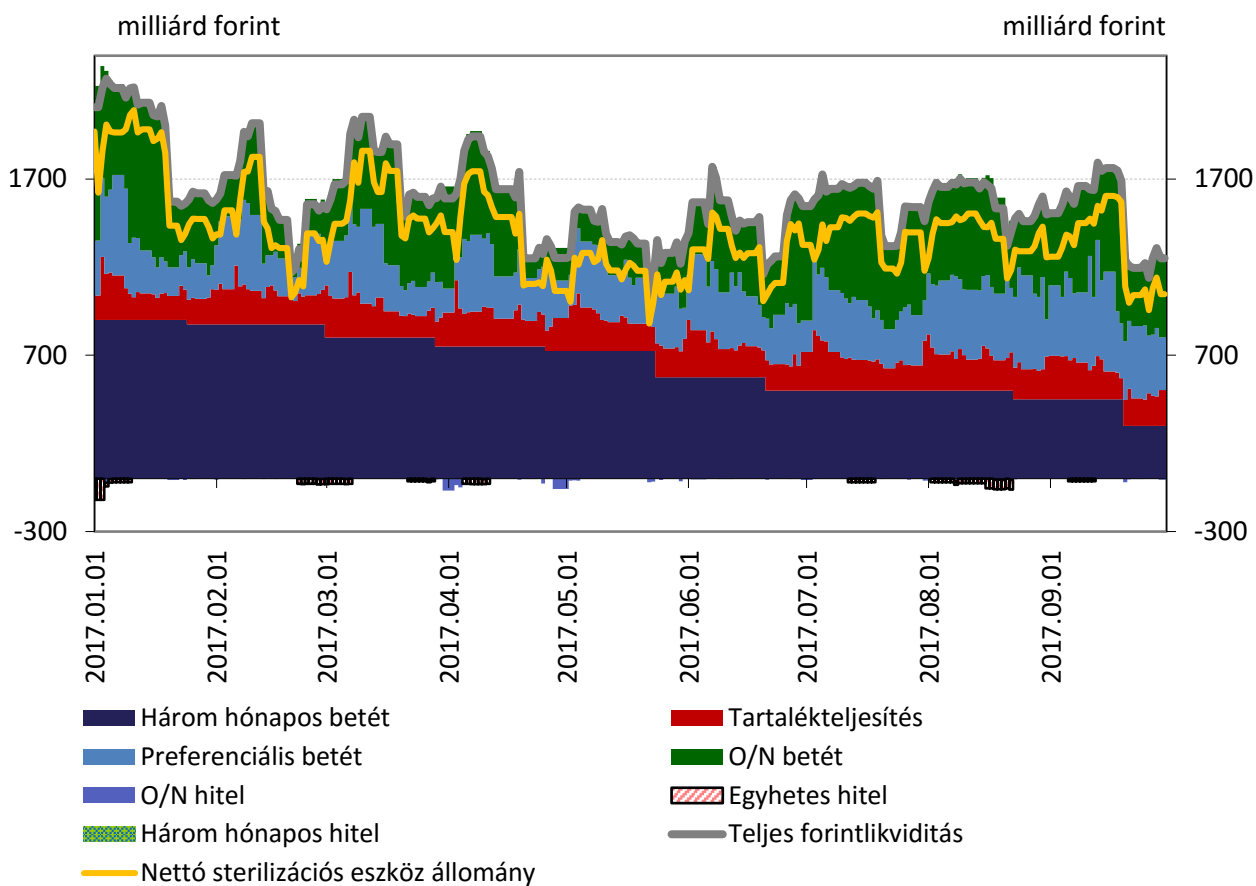
A bankok által az elszámolási és a forintosítási tendereken megvett euro és a jegybanknál swapeszközön keresztül újra elhelyezett összegekből 2017. szeptember 20-án lejárt 65 millió euro feltétel nélküli deviza-swap. 2017. szeptember végén még 247 millió euro értékű feltétel nélküli swap-állományt tartott nyilván az MNB, melyek 2017. december 20-án kifutnak.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az MNB az egynapos, eurolikviditást nyújtó swap-eszköz rendelkezésre állást 2017. július 17-ével felfüg-gesztette, így jelenleg az MNB-nek nincs a partnerei számára aktív devizalikviditást nyújtó eszköze. Ennek megfelelően a negyedév folyamán a bankrendszer részéről nem volt euro igénybe vétel.

Az euro/forint devizacsere jegyzések piaci felárai az előző időszakhoz hasonlóan alakultak; néhány kiugró érték figyelhető meg mind pozitív, mind negatív irányban. Az átlagos felár értékek 0 körüliek, ami enyhén negatív értékeken keresztül valósul meg. Szokásos módon az egynapos (O/N) és a másnap induló egynapos ((T/N) ügyleteknél figyelhetők meg a legnagyobb kilengések. Ezek a napok a hónapfordulók közelében össz-pontosulnak: egynapos futamidő esetében (O/N és T/N) a 100 bázispont abszolút értéket elérő kilengések szeptember 1-jén (-114 bázispont, O/N jegyzés), illetve szeptember 28-án (142 bázispont, T/N jegyzés) tör-téntek. Hosszabb határidőkre nagyobb kilengések nélkül, még az 50 bázispontos abszolút értékű korláton is belül voltak a legmagasabb és legalacsonyabb értékek. Az átlagos felárak futamidőnként a következők vol-tak: O/N -6, T/N-1, 1 hét -1, 1 hónap -19, 3 hónap -16 és 6 hónap -20 bázispont.

1. ábra: A jegybank monetáris politikai eszközeinek igénybevétele

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

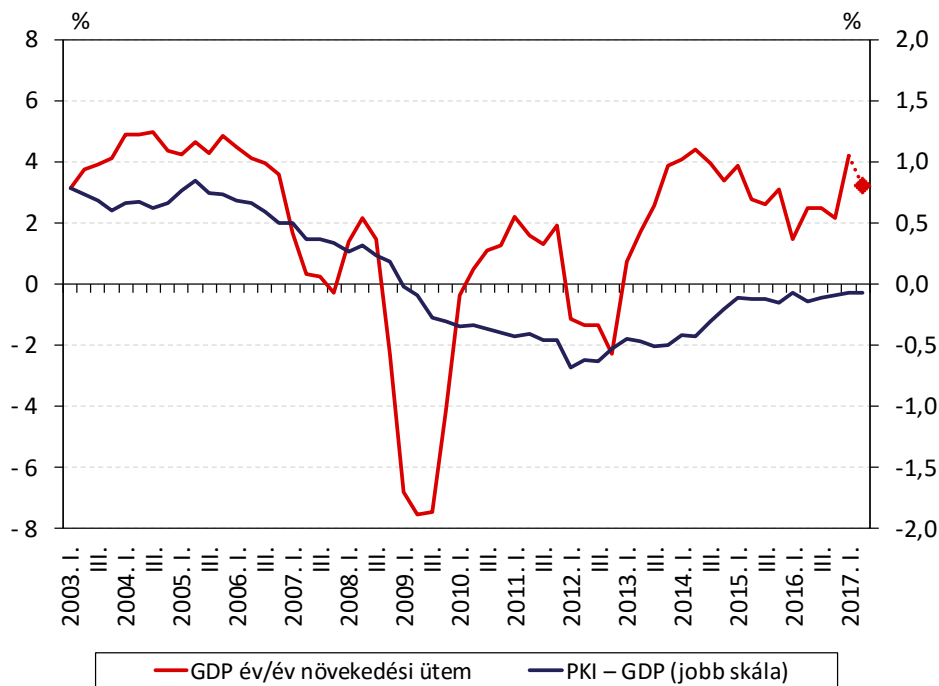
Forrás: MNB.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A hazai pénzügyi rendszer stabil, sokkellenálló képessége mind a tőkehelyzet, mind a likviditás szempontjából erős miközben a kulcsfontosságú pénzügyi piacok működésében nem észleltünk zavarokat az elmúlt hónapokban. A legutóbbi tőke stresszteszt eredmények azt mutatják, hogy az alkalmazott stresszpálya mentén továbbra sincs tőkepótlásra szoruló intézmény. A bankrendszer likviditásfedezeti mutatója (LCR) a negyedév során 190 százalék körül alakult, a bankok egyedi szinten is teljesítették a 100 százalékos LCR előírást, likviditási puffere pedig stressz után is meghaladta a mérlegfőösszeg 10 százalékát.

A beruházás és fogyasztás vezérelte gazdasági növekedés következtében folytatódott a hitelezés kereslet vezérelte bővülése, míg a bankrendszer jövedelmezősége – részben egyedi tételeknek köszönhetően – az előző évhez hasonlóan kiemelkedően erős. Az elmúlt hónapokban a bankszektor javuló portfólióminőségének meghatározó tényezője volt a vállalati és háztartási hitelekre egyaránt kiterjedő portfóliótisztítás. A vállalati és a háztartási szegmens hitelezési folyamatait összegző Pénzügyi Kondíciós Index alapján a bankrendszer hitelezési aktivitásán keresztül ciklikusan továbbra is közel semleges hatást gyakorolt a reálgazdaság éves bővülésére, azaz sem a ciklust erősítő, sem pedig a növekedést visszahúzó viselkedése nem tapasztalható (2. ábra).

2. ábra: Pénzügyi Kondíciós Index (PKI) és a reál GDP éves növekedése

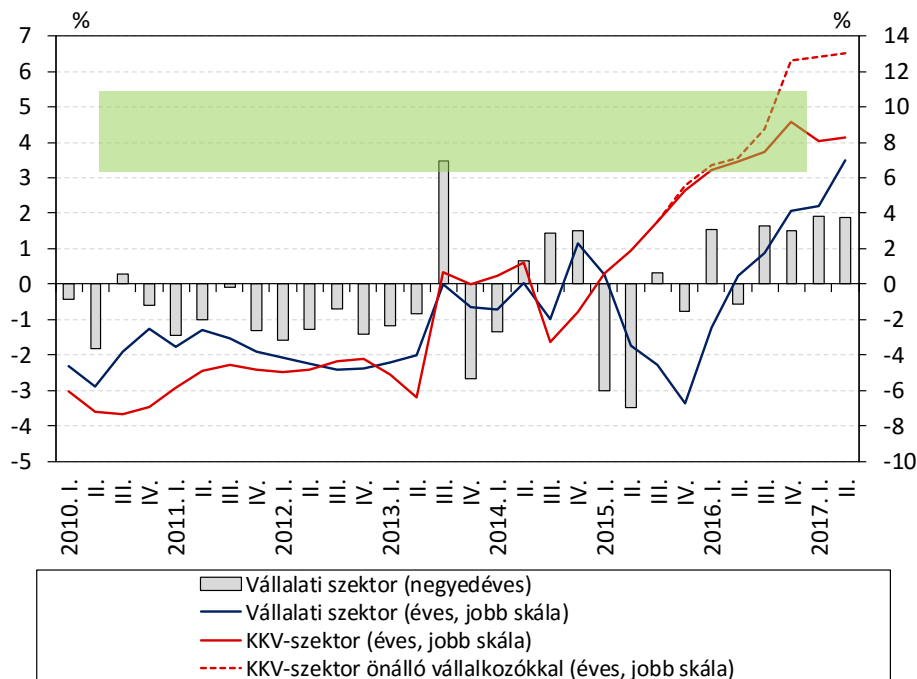
Megjegyzés: A PKI-mutató a bankrendszer hitelezési tevékenységén keresztüli hozzájárulását mutatja a GDP éves növekedési üteméhez. A reál GDP éves növekedési ütemének 2017. második negyedévi adata a KSH szezonálisan és nap-tárthatással kiigazított előzetes becslése.

Forrás: MNB.

2017 második negyedévében folytatódott a vállalati hitelezés bővülése, így éves összevetésben 7 százalékos növekedés volt megfigyelhető. Összességében elmondható, hogy már a teljes vállalati szegmens hitelbővülése is az MNB által kívánatosnak tartott 5–10 százalékos sávon belül alakult. A vállalati szegmensen belül a

szűken értelmezett kkv-szektor hitelezése 8,3 százalékkal, az önálló vállalkozókat is figyelembe véve 13 százalékkal nőtt. A második negyedévben a kkv-hitelezés tehát tovább bővült piaci alapon, azaz az NHP 2017 március végi lezárása után is fennmaradt a kkv-hitelezés erős dinamikája, és az előrejelzéseink szerint a következő két év során **is a fenntartható gazdasági növekedést támogató és az MNB által kívánatosnak vélt egyensúlyi 5-10 százalékos sávban alakul majd.** A második negyedévben megkötött új szerződések volumenében szintén nem volt visszaesés az első negyedévhez képest, azonban a hosszú lejáratú, valamint a fix kamatozású hitelek részaránya csökkent. A piaci alapú hitelezést továbbra is támogatja a jegybank Piaci Hitelprogramja, melynek keretében a bankok júliusban közel 230 milliárd forintra emelték a 2017-re vonatkozó, a hitelezés növelésére tett vállalásaikat. Ez a fennálló kkv-hitelállomány mintegy 6 százaléka, ami a vállalati hitelezés további kedvező alakulását vetíti előre. A mennyiségi mellett továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani a hitelezés minőségi jellemzőire is. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a vállalati hitelfeltételek minden vállalati méretkategória esetében enyhültek a második negyedévben. Az enyhítés főként az általános gazdasági kilátások javulásának és a banki verseny fokozódásának köszönhető. Az elmúlt években kihelyezett portfólió minden szereplő elmondása szerint továbbra is alacsony kockázatú.

3. ábra: A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

Megjegyzés: Tranzakció alapú, a kkv-szektor 2015. negyedik negyedév előtt bankrendszeri adatok alapján becsülve.
Forrás: MNB.

A háztartási szektor hitelezése a válság kezdete óta nem látott mértékben, éves összevetésben 2,8 százalékkal emelkedett 2017 júniusáig. Az új szerződéskötések volumene éves átlagban 46 százalékkal nőtt, ezen belül az új lakáshitelek kihelyezése 35 százalékkal, míg a személyi kölcsönöké 51 százalékkal emelkedett. Felhasználási célt vizsgálva elmondható továbbá, hogy az új kibocsátású lakáshitelek 17 százalékát új lakás vásárlására vagy építésére fordították. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján összességében sem a lakáscélú, sem a fogyasztási hitelfeltételek nem változtak érdemben a vizsgált időszakban, azonban a lakáshitelek esetében a következő fél évben mérsékelt enyhítés várható. Ez utóbbi összefügghet azzal, hogy az **MNB által kialakított Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel termék elindításának következté-**

ben átlátható, összehasonlítható, kedvező árazású lakáshitelek terjedhetnek el a piacon, mindez hozzájárul banki árverseny élénküléséhez, valamint a rögzített kamatozású hitelek arányának emelkedéséhez. A bankok továbbra is a hitelkereslet élénküléséről számoltak be mindkét termékör esetében, valamint ennek a tendenciának a folytatódására számítanak előretekintve is. A kereslet emelkedését a Családi Otthontermelési Kedvezmény továbbra is támogatja, és az év második negyedében a CSOK-hoz volt köthető az új kibocsátású lakáshitel-volumen 16 százaléka. Az új lakáscélú hitelek átlagos teljes hitelköltsége és kamatfelára is enyhén csökkent a vizsgált időszakban, ugyanakkor nagyságuk még mindig jelentősen meghaladja a régiós átlagot. A korábban megfigyelt tendenciával ellentétben a negyedév során kismértékben megnőtt az új kibocsátású lakáshitelekben belül a változó kamatozású lakáshitelek aránya, így részesedésük 41 százalék volt.

2017 második negyedéve során tovább csökkent a 90 napon túl késedelmes háztartás hitelek hitelintézeti szektoron belüli aránya és az előző negyedévi 10,3 százalékról 9,1 százalékra mérséklődött június végére. A hitelintézeti szektor nemteljesítő háztartási hiteleinek teljes aránya (NPL arány) 1,9 százalékponttal 12,7 százalékra csökkent a vizsgált időszak végére, állományuk 735 milliárdot tett ki. A teljes állományból mintegy 526 milliárd forintot tesznek ki a 90 napnál nagyobb késedelemben lévő hitelek, amelyből 352 milliárd forint jelzáloggal fedezett hitel. A portfóliótisztításban a bankok portfólió értékesítései meghatározóak, amelyet az ingatlanpiaci fellendülés támogat. A következő negyedévekben számos banktól a nemteljesítő háztartási jelzáloghitel portfóliók további értékesítésére számítunk, melynek köszönhetően folytatódhat a háztartási nemteljesítő hitelek arányának csökkenése.

2017 második negyedévében mérséklődött a 90 napon túl késedelmes és a nemteljesítő vállalati hitelek bankrendszeren belüli aránya és állománya egyaránt. A 90 napnál nagyobb késedelemben lévő hitelek az előző negyedév végi 4,8 százalékról 4,1 százalékra mérséklődött. A nemteljesítő (NPL) hitelek teljes aránya pedig 9,7 százalékról 8,7 százalékra csökkent az elmúlt negyedév során. A nemteljesítő hitelek teljes volumene 57 milliárd forinttal csökkent, így június végi állomány 539 milliárd forintot tett ki. A nemteljesítő projekthitelek aránya 2017. június végén 17,7 százalék, míg az egyéb vállalati hitelek nemteljesítő aránya 6,4 százalék volt. A 90 napnál magasabb késedelmek tekintetében a projekthitelek aránya 6,7 százalék, míg az egyéb vállalati hitelek aránya 3,5 százalék. A vállalati nemteljesítő hitelek aránya a közeljövőben az egyensúlyi szintnek gondolt 5 százalék alá csökkenhet a nemteljesítő állomány további tisztítása és a teljes vállalati hitelállomány bővülése következtében.

A hitelintézeti szektor az első negyedév után a másodikat is nyereséggel zárta 183,3 milliárd forintos adózás utáni eredménnyel, így 2017. első félévében historikusan magas, közel 364,5 milliárd forintot tett ki a szektor jövedelme. Ennek köszönhetően a 12-havi gördülő sajáttőke-arányos jövedelmezőség 13,8 százalékra javult az előző negyedév végi 13,4 százalékhoz képest a saját tőke enyhe növekedése mellett is. Bár egyedi eloszlásban csökkenő, de továbbra is jelentős a profit koncentrálttsága, a veszteséges hitelintézetek száma historikusan alacsony. A főbb jövedelemtételük közül a nettó kamatbevételek – elsősorban a tovább szűkülő marzsok miatt – és a működési költségek – részben számviteli átsorolások miatt – negatív irányba mozgultak el, míg a pénzügyi műveletek eredménye, az értékvesztés képzés és visszairás, valamint az élénkülő üzleti aktivitással a jutalék- és díjeredmény javulást mutattak az előző év azonos időszakához képest.

A bankrendszer tőkemegfelelése 2017 második negyedévében 21,5 százalékra nőtt, az előző negyedévi 21,1 százalékról. A tőkemegfelelési mutató magasnak tekinthető, a szektor tőkepuffere azonban továbbra is koncentrálnak tekinthető.

2017 első negyedévében folytatódott a lakásárak emelkedése, így nominális alapon 2,6 százalékos lakásár-emelkedést tapasztalhattunk országos átlagban az MNB lakásárindex legfrissebb értéke szerint, amely egy

gyorsabb negyedéves dinamikát jelent az előző időszak mintegy 1 százalékos növekedéshez képest. A lakásárak éves növekedése azonban valamelyest lassulást mutat, a 2016 év végi 15,2 százalékról 11,6 százalékra csökkent az első negyedévben az éves nominális dinamika. Az áremelkedést azonban továbbra is jelentős heterogenitás jellemzi. Budapesten az előző időszak 2,4 százalékról 3,8 százalékra gyorsult a lakásárak negyedéves növekedési üteme, éves alapon azonban így is lassulás tapasztalható, a 2016 év végi 23,5 százalékról 2017 első negyedévére 16,9 százalékra mérséklődött az áruk növekedési üteme. Vidéken a városokban lassult a dinamika negyedéves és éves alapon is, azonban így is egy év alatt 9 százalékkal nőttek az árak. A községekben az év végi csökkenés után az első negyedévben ismét a lakásárak emelkedéséről beszélhetünk, mellyel éves alapon 11 százalékkal nőttek az árak. Összességében sem az új lakáscélú hitelkihelyezések bővülése, sem pedig a lakásárak országos átlagban számított emelkedése nem tekinthető túlfűtöttnek.

A jegybank makroprudenciális tevékenysége

Az MNB a hitelkiáramlás dinamikáján túl kiemelt figyelmet szentel annak is, hogy a hitelnövekedés egészséges szerkezetben, megfelelő minőségi követelményeket teljesítve menjen végbe. A háztartási jelzáloghitelek kamatfelárainak alakulása a bankok közötti gyenge versenyre utal, aminek ellensúlyozására az MNB 2017 májusában a makroprudenciális, felügyeleti és fogyasztóvédelmi területek kooperációja keretében elindította a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel programot. Ennek következő állomásaként 2017 szeptembertől elérhető a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel termékek összehasonlíthatóságát biztosító online összehasonlító oldal is. Az oldal a hitelnyújtók által nyújtott ajánlatok egyszerű összevetését teszi lehetővé, ezzel segítve a banki verseny élénkülését és a fogyasztói pénzügyi tudatosság növekedését. Az oldal pártatlanságának, az ajánlatok hiteles sorrendezésének, valamint folyamatos naprakészen tartásának és pontosságának köszönhetően hatékonyan támogatja a verseny élénkülését.

Az MNB a bankrendszer és így a nemzetgazdaság versenyképességét, valamint a rendszerkockázatok megfelelő mederben tartását is szem előtt tartva kiemelt figyelmet fordít a technológiai fejlődésben rejlő lehetőségek biztonságos hasznosítását lehetővé tevő szabályozói környezet kialakítására. Az újszerű technikai megoldások hasznosítása érdekében olyan szabályozói keretrendszer megalkotása szükséges, amely a pénzügyi rendszer stabilitásának veszélyeztetése nélkül támogatja az innovációt. Az MNB 2017 harmadik negyedévében folytatta átfogó felmérését a hazai piaci szereplők tapasztalatairól és igényeiről, amelynek keretében bankokkal, FinTech cégekkel, illetve kockázatitőke-társaságokkal is egyeztetve méri fel a piaci igényeket, és készíti elő a szükségesnek ítélt szabályozói megoldásokkal kapcsolatos álláspontját.

A stabil finanszírozást biztosító jelzáloglevelek piacának további mélyítése érdekében az MNB a Budapesti Értéktőzsdével és a piaci szereplőkkel együttműködésben megkezdte két, a jelzáloglevél-állományok árazásának alakulását megragadó index kialakítását. Mivel a Jelzáloghitel-finanszírozás Megfelelési Mutatóra (JMM) vonatkozó előírás 2017. április 1-jei hatálybalépése új lendületet adott a hazai jelzáloglevél-piacnak, az MNB kialakította egy, a jelzáloglevelek várható hozamát számszerűsítő, valamint egy visszatekintő, teljes megtérülést reprezentáló index koncepcióját. Az indexek tesztelése 2017 végéig elindulhat.

Az MNB 2016. január 1-jétől működteti a túlzott hitelkiáramlás kezelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (CCyB) keretrendszerét. A CCyB-ráta negyedéves felülvizsgálata során a ciklikus rendszerkockázatok változatlansága miatt az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2017 harmadik negyedévében a 0 százalékos szint fenntartásáról döntött. Emellett az MNB az CCyB-ráta meghatározását támogató további módszertani fejlesztéseket hajtott végre, bővítve a kalibráció során használt rendszerkockázati térképet két új, a hitelállomány változását megragadó mutatóval, valamint újrakalibrálva a pénzügyi rendszer koncentrációját mérő indikátort.

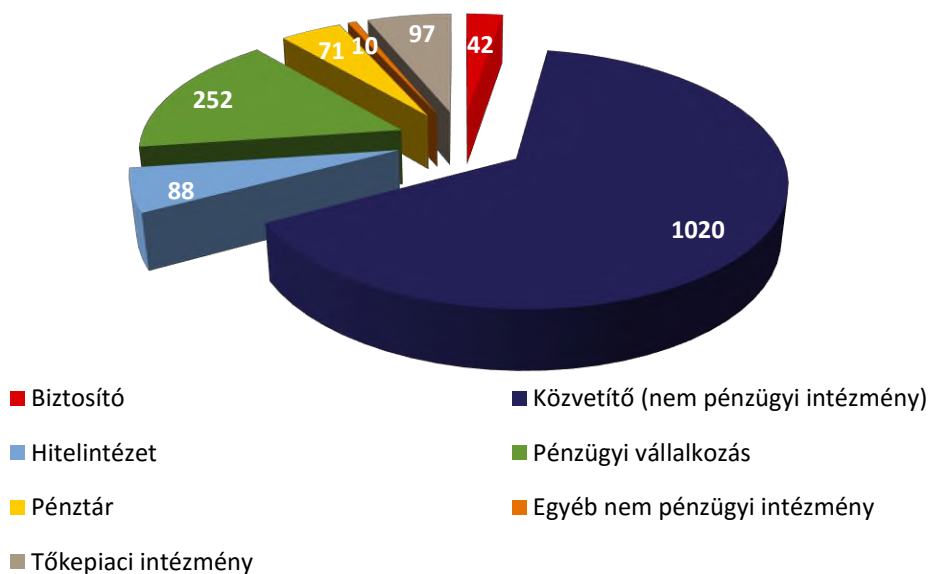
Az MNB makroprudenciális területe 2017 harmadik negyedében rendszeres szakmai előkészítő anyaga keretében feltérképezte, illetve a döntéshozók számára bemutatta a legrelevánsabb rendszerkockázatok kezelése kapcsán felmerülő potenciális makroprudenciális eszközökre vonatkozó alternatívákat, ami alapján a következő időszak makroprudenciális beavatkozási irányai kijelölésre kerültek.

A makroprudenciális terület munkatársai 2017 harmadik negyedében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az Európai Bankhatóság (EBA) és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank 2017. szeptember 30-ai adata alapján összesen 1580 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását a 4. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények száma a félév végi állapothoz mérten érdemben nem változott. Az év első három negyedévében 114 prudenciális és 19 piacfelügyeleti vizsgálat indult, illetve 92 prudenciális és 24 piacfelügyeleti, illetve 4 kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos vizsgálat lezárása történt meg. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 994 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 864 hatósági döntés született. Az intézkedések során 709 millió forint prudenciális intézményi bírság, illetve 433 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

4. ábra: A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2017. szeptember 30-án, db)

Forrás: MNB.

Az MNB hitelintézetek felügyeletéért felelős szakterülete a harmadik negyedévben 11 vizsgálatot zárt le, amelyből 3 eljárás még 2016-ban indult. A vizsgálatok 9 esetben – 3 átfogó, 3 cél és 3 utóvizsgálat – bírsággal és intézkedést előíró határozattal zárultak, a kiszabott bírságok összege 62,5 millió forint. A pénzpiaci szereplőknél lezárt vizsgálatok száma a 2017-es év első három negyedévének tekintve 33, amelyekhez összességében 250,5 millió forint bírság kapcsolódott. A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozás megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások, a Központi Hitelinformációs Rendszerre vonatkozó előírások megsértése, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt került sor.

A beszámoló időszakában 2 hitelintézetnél kezdődött meg a likviditásmegfelelést érintő helyszíni ILAAP vizsgálat, emellett 2 ügy lezárásra is került. Az intézmények tőke megfelelését érintően 2017-ben indított – a tőke megfelelés belső értékelési folyamatára irányuló – ICAAP vizsgálatokból a negyedév során 3 fejeződött be és 1 vizsgálat került megindításra.

A negyedév során közel 44 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a felügyelet a bankszektor egyik intézményét, tekintettel az átfogó vizsgálat során feltárt jogsértések számosságára és súlyára. A szankció alapját képezték – többek között – a hitelkockázati, tőkeszámítási, számviteli, adatszolgáltatási, az informatikai, illetve a pénzmosás és terrorizmus finanszírozás megelőzési tevékenységeket érintő jogsértések.

Egy gépjárműfinanszírozási ágazatban funkcionáló banknál 19 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az MNB a vállalatirányítási, kockázatkezelési, tőkeszámítási és informatikai biztonsági hiányosságok miatt. A vizsgálati tapasztalatok szerint a bank által kialakított hitelezési gyakorlat esetenként lehetővé tette a fogyasztók túlzott eladósodottságát célzó adósságfék szabályok szerint nem hitelezhető ügyfelek finanszírozását és a szabályozásban megengedettnél magasabb törlesztőrészek megállapítását is. Fontos megjegyezni ugyanakkor, hogy a fentiekben kiemelt hiányosságok nem veszélyeztetik az érintett hitelintézetek megbízható működését.

Az MNB már a korábbi évben „zéró-toleranciát” hirdetett az elemzési és felügyeleti tevékenységének alapját adó adatszolgáltatások minőségét illetően. Ennek szellemében több szektorszintű konzultációt tartott a felügyelet, majd türelmi időt követően az adatok megfelelőségének ellenőrzése céljából vizsgálatokat indított. A lezárt vizsgálatok jelentős számszaki eltéréseket nem tártak fel.

A jegybank kiemelten kezeli az IFRS átállást, amelynek keretében mind a 2017-ben áttért intézmények megfelelését, mind a 2018-ban áttérő intézmények felkészültségét felmérte. A tapasztalatok alapján az intézmények részére támogató jellegű visszacsatolást ad az MNB, továbbá a szektor könyvvizsgálóival és tanácsadóival aktív párbeszédet folytat.

A válságot követően megváltozott piaci környezet, az új makrogazdasági normák és szabályozói elvárások, valamint a tartósan alacsony kamatszintek és a digitalizáció jelentős kihívás elé állítják a hazai bankszektor szereplőit. Jövedelmezőségük hosszú távú fenntartása érdekében az intézmények stratégiájának és üzleti modelljének újragondolása vált szükségessé. Az MNB a III. negyedévi vizsgálataiban a felépülő kockázatok időben történő és előretekintő azonosítása érdekében kiemelt figyelmet fordított a hitelintézetek üzleti modell elemzésére. Az elemzések fókuszában annak értékelése állt, hogy az egyes bankok által alkalmazott stratégiák és üzleti modellek mennyire reálisak és fenntarthatóak hosszú távon, valamint kellően biztosítják-e a jövőben is az intézmények életképességét és a hazai pénzügyi rendszer egészséges működésének fenntartását.

A pénzügyi közvetítői felügyelés erősítése érdekében a rendszeres adatszolgáltatásra kötelezettek köre 2017-től kibővült a független pénzügyi közvetítővel. Az új adatszolgáltatás révén a célirányosabb felügyelési tevékenységet elősegítő adatokat ismert meg az MNB a közvetítők tevékenységéről és piaci helyzetéről. Az adatszolgáltatási kötelezettséghez kapcsolódóan jelentős piactisztulás is történt, így több tevékenységi engedély visszaadásra került. A felügyelet a kötelezettséget nem teljesítőket felszólította, a nem jogkövető intézményekkel szemben a fokozatosság elve mentén intézkedik. Az MNB három pénzügyi közvetítőnél az árubemutatóval egybekötött termékértékesítéshez kapcsolódó pénzügyi szolgáltatás nyújtását érintő tevékenységet és a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettséget vizsgálta. Az eljárásokban a felügyelet mindhárom közvetítő esetében azonosított tájékoztatási hiányosságokat, valamint egy esetben árubemutatóval egybekötött termékértékesítés során nyújtott pénzügyi szolgáltatás közvetítése miatt szabott ki bírságot. Az év során már 15 független pénzügyi közvetítő engedélyét vontta vissza az MNB, részben a felelősségbiztosítás meglétének hiánya, részben pedig a velük szemben folyamatban lévő végelszámolási, felszámolási vagy kényszerített eljárási eljárások okán.

A pénzügyi szektor engedélyezési eljárásaiban a negyedévben több mint 200 határozat született: jellemzően vezető állású személyek kinevezésének engedélyezése, alapszabály-módosítások, közvetítők igénybevételének engedélyezése történt nagyobb esetszámban. A negyedév során engedélyt adott az MNB a Konzum

Befektetési Alapkezelő (és tulajdonosai) számára 45%-os mértékű befolyásoló részesedést megtestesítő szavazati jog megszerzésére az MKB Bankban és leányvállalataiban. Engedélyezte a jegybank továbbá a grúz tulajdonú Microcredit Zrt. pénzügyi vállalkozásként történő megalapítását és tevékenységének megkezdését, amely mikrohitelek nyújtásával kíván foglalkozni.

A biztosítók körében a negyedévben 7, az év egészét tekintve 13 új vizsgálat indult. A beszámoló időszakában lezárt 3 eljárással együtt az idén már 9 vizsgálat zárult le, amelyek következményeként 222,7 millió forint prudenciális és fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB.

A megújított biztosítói vizsgálati módszertan szellemében az eljárásokban kiemelt jelentőséget kapott a biztosítók üzleti modell elemzése, amely során a jegybank átfogó képet kaphat az intézmények hosszú távú profitábilis működését veszélyeztető kockázatokról. Prioritás volt továbbá az etikus életbiztosítási koncepciónak való megfelelés szempontjából az életági termékek vizsgálata, továbbá a lakásbiztosítási termékek ellenőrzése.

A biztosítóintézmények befektetési gyakorlatának vizsgálata során az MNB több esetben azonosított a 2016. évi jogszabályváltozások be nem tartásához kapcsolódó kockázatot, továbbá az adatok megbízhatóságát veszélyeztető pontatlanságokat. A tárgyidőszakban két biztosító terhére szabott ki az MNB 12,5 illetve 8,5 millió forint bírságot a vállalatirányítást, a tőkeszámítást, a biztosítási szerződések tartalmi elemeit érintő hiányosságok, valamint az előírásoktól elmaradó ügyféltájékoztatás és a kiszervezésekhez kapcsolódó anomáliák következtében.

Az MNB kiterjedt adatminőségellenőrzést, illetve adattisztítást végzett a Szolvencia II átállási folyamat újabb nagy mérföldköve, az első alkalommal teljesített új – európai szinten egységes – éves adatszolgáltatás kapcsán, amely augusztus végére zárult le. Az adatszolgáltatás eredményei alapján a hazai biztosítási szektor tőke megfelelése továbbra is stabil (215%), az uniós átlagnak megfelelő.

A biztosítási piac egyik meghatározó közvetítőjénél az MNB cévizsgálatot folytatott, hogy áttekintést kapjon az alkusz működésében megjelenő kockázatokról, és megvizsgálja a biztosítási és pénzügyi közvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírások betartását. A felügyelet jogsértéseket tárt fel többek között az alkusz biztosítókkal kötött megállapodásaiban, a szerződéskötést megelőző tájékoztatással, a kötelező továbbképzések nyilvántartásával, a regisztrációs kötelezettségekkel, valamint a panaszkezelési gyakorlatával kapcsolatban. A vizsgálatot lezáró határozat 2,5 millió forint prudenciális és 2,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot tartalmazott.

A pénztári szektorban a III. negyedévben 5, az idén szeptember végéig összesen 15 vizsgálat zárult le. A 12 átfogó, 1 cél-, 1 utó- valamint 1 cél- és utóvizsgálat során kiemelt terület volt a tagok részére nyújtott kifizetések szabályszerűségének, a belső kontrollrendszerek hatékonyságának és a pénztári tevékenység költségeinek – ide értve a közvetett befektetésekhez kapcsolódókat is – az ellenőrzése. A lezárt vizsgálatok összesen 15,4 millió forint felügyeleti bírság kiszabását vonták maguk után. A beszámoló időszakában új pénztár nem kapott tevékenységi engedélyt és végelszámolás lezárására sem került sor, ugyanakkor két pénztár beolvadása lezárult. Az MNB augusztus hónapban engedélyezte a Horizont Magánnyugdíjpénztár számára, hogy saját járadékszolgáltatási tevékenységet folytasson. A határozat alapján a pénztár – a magánnyugdíjpénztári szektor négy pénztára közül elsőként – az igazgatótanácsa által elfogadott szolgáltatási szabályzatnak megfelelően a pénztártagok által választott pénztári járadékként nyújthat nyugdíjszolgáltatást a tagjai részére.

Az MNB tőkepiaci szereplők felügyeléséért felelős szakterülete a tőkepiaci szektor megbízható működésének elősegítése, valamint az esetleges jövőbeni visszaélések megelőzése érdekében az első három negyed-

évben összesen 25 prudenciális vizsgálatot indított. A harmadik negyedévben lezárult 4 vizsgálatral együtt a befejezett ellenőrzések száma 24, amelyhez összességében közel 155 millió forint bírság kapcsolódott.

Az ellenőrzési eljárások és a folyamatos felügyelés során az MNB továbbra is elsődleges prioritásként kezeli az ügyfelek tulajdonát képező ügyfélállományok és ügyfélkövetelések biztosítottságának, valamint a megbízási tulajdonú eszközök kezeléséhez kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelés ellenőrzését. A fenti prioritásnak megfelelően, az MNB a harmadik negyedévben vezetői körlevelet adott ki a megbízási pénz- és pénzügyi eszközöket kezelő befektetési szolgáltatók részére a negyedéves belső ellenőri jelentés tartalmi és vizsgálat módszertani szempontjaira vonatkozó felügyeleti elvárást illetően. A harmadik negyedévben egy befektetési vállalkozás tevékenységi engedélyeinek visszavonására került sor.

A befektetési alapkezelők vonatkozásában a felügyelet továbbra is nagy hangsúlyt fektet a kockázatkezelés, a likviditáskezelés, a vállalatirányítás és a befektetési döntéshozatal, valamint a tőke megfelelés vizsgálatára. Az eljárások fókuszában áll továbbá a kezelési szabályzatokban és jogszabályban meghatározott limitek betartása, valamint a nyilvánosságirahozatali és ügyféltájékoztatási szabályoknak történő megfelelés. A harmadik negyedévben négy befektetési alapkezelő és egy kockázati tőkealapkezelő átfogó vizsgálata zárult bírsággal, elsősorban a kockázat-, likviditás- és befektetéskezelési és belső kontroll területeken feltárt jogszabálysértések miatt.

Az MNB tovább folytatta az egyes tőkepiaci szereplők által küldött adatszolgáltatások minőségének ellenőrzésére irányuló, továbbá az ügyfélkövetelések és ügyfélállományok biztosítottságának védelme tárgyát érintő eljárásait.

A negyedévben 9 piacfelügyeleti eljárást és 1 célvizsgálatot zárt az MNB, amelyekkel együtt az év három negyedévet tekintve összesen 24 piacfelügyeleti eljárás és 4 kibocsátói célvizsgálat fejeződött be. A kiadott határozatokban 400 millió forintot meghaladó piacfelügyeleti és felügyeleti bírság került kiszabásra. Az idei évben eddig 19 piacfelügyeleti eljárás indult, 13 jogosulatlan tevékenység végzésének gyanújával, 4 piaci visszaélés gyanújával, 2 pedig vállalatfelvásárlási szabályok megsértésének kivizsgálása céljából.

A harmadik negyedév során a 2017. első féléves jelentését minden arra kötelezett kibocsátó – egy társaság kivételével, amely tőzsdei kereskedésének felfüggesztése már egy korábbi intézkedés eredményeként folyamatban van – közzétette. Az idei évtől azon kibocsátók is, akik nem konszolidálnak, így csak egyedi beszámolót készítenek – a jogszabálynak megfelelően – IFRS-ben készítették el a féléves jelentésüket.

Az MNB piacmonitoring és folyamatos felügyelet keretében észlelte, hogy egyes magyarországi székhellyel rendelkező társaságok szabályozott piacnak nem minősülő külföldi MTF rendszerben regisztráltak vállalati kötvényeket, de nem tették közzé az Információtárolási rendszerben a 2016. pénzügyi évre vonatkozó éves jelentésüket. Ez alapján a felügyelet felhívta a társaságok figyelmét, hogy a vonatkozó szabályozás szerint a rendszeres és a rendkívüli tájékoztatásokat az MNB által üzemeltetett információtárolási rendszerben is közzé kell tenniük.

A harmadik negyedév engedélyezési és felügyeleti tevékenységének továbbra is egyik fókuszpontjaként szerepelnek a pénzmossa és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével kapcsolatos vizsgálatok, valamint egyéb hatósági feladatok. A vonatkozó új szabályozók (2017. évi LII. és LIII. törvények) alapján a beszámoló időszakában született meg a pénzügyi szektor számára további elvárásokat megfogalmazó 19/2017 (VII.19.) MNB Rendelet, amely többek között a belső kockázatértékelés elkészítésének szabályrendszerére, a belső ellenőrző és információs rendszer működtetésére, az egyszerűsített és a fokozott ügyfél-átvilágítás esetköreire és azok felügyeleti jóváhagyásának szabályaira, a megerősített eljárás esetköreire és feltételrendszerére, valamint a képzési programra vonatkozóan fogalmaz meg részletszabályokat. Emellett augusztusban publikálásra került a bizalmi vagyonkezelők részére készített egységes szabályzat, valamint a pénzügyi szek-

tor számára készített szabályzati segédlet, amely iránymutatást ad az említett törvények hatálya alatt álló szolgáltatók részére a belső szabályzatok elkészítéséhez.

A tőkepiaci engedélyezési területen változatlanul magas számban érkeznek kérelmek befektetési alapkezelői tevékenység engedélyezésére: a negyedévben 5 alapkezelő tevékenységét engedélyezte az MNB, továbbá 10 alapkezelő tevékenységi (vagy tevékenységi kör módosítási) kérelmének elbírálása van folyamatban. Az MNB 2017. május 3. napján feltétel bekövetkeztéhez – az állományok más befektetési vállalkozásnak történő átadásához – kötött hatállyal visszavonta a Strategon Értékpapír Zrt. tevékenység engedélyét. Ennek érdekében, az állomány átruházásra vonatkozó eljárás lefolytatását követően az MNB engedélyezte, hogy az intézmény az állományát átruházza a Codex Értéktár Zrt.-re.

A tőkepiaci kibocsátók engedélyezésével kapcsolatban a beszámolási időszakban 222, míg a harmadik negyedév végéig összesen 643 határozat került kiadmányozásra. Az értékpapír kibocsátást érintően engedélyezésre került egy jelzálogbank kötvény- és jelzáloglevél-, valamint két bank kötvénykibocsátási programjához készült alaptájékoztatók közzététele. Az egyes kiemelt gazdaságfejlesztési, iparpolitikai és versenyképességi célokat szolgáló tőkealapok létrehozásáról szóló 1599/2016. (XI. 8.) Korm. határozat alapján nyilvántartásba vételre került a Kárpát-medencei Vállalkozásfejlesztési Kockázati Tőkealap és az Irinyi II. Kockázati Tőkealap. Az EMIR rendelet alapján első ízben került sor biztosítéskeszközök cseréjére vonatkozó kockázatkezelési eljárások kialakítása alóli mentesítésre két hazai nagy intézmény kérelmei alapján.

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az év harmadik negyedében végzett folyamatos fogyasztóvédelmi felügyelési tevékenysége keretében a jegybank közel 8 különböző fogyasztóvédelmi témakörben végzett elemzést és ennek eredményeként összesen 25 fogyasztóvédelmi figyelmeztetést küldött a felügyelt intézmények részére a jogsértések megelőzése, és a minőségbiztosítás elősegítése érdekében. A jegybank fogyasztói kérelemre 61, hivatalból 7 vizsgálatot indított és 87 fogyasztóvédelmi ügyet zárt le, melyekkel összefüggésben összesen 30,8 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Az év első három negyedét tekintve a lezárt eljárások száma 255, a kapcsolódó bírság összege 154 millió forint.

Az MNB által meghirdetett Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) minősítés megszerzésére a hitelintézetek 2017. június 1. napjától kezdődően nyújthatják be pályázataikat. A beérkezett pályázatok elbírálását követően, szeptember végével már 59 hitelintézet (11 Bank és 48 Takarékszövetkezet) rendelkezett minősítéssel. Az MNB honlapján 2017. szeptember 1. napjától elérhető MFL Összehasonlító alkalmazás segítségével – az adatok minél teljesebb megadását követően – a fogyasztók pontos, visszakéreshető, a hitelintézetek által meghatározott hitel-ajánlatokat kaphatnak. Az MNB az MFL pályázati kiírásban foglaltak szerint rendszeresen ellenőrzi az MFL termékek pályázati feltételeknek való megfeleléseit.

Az MNB 23 pénzügyi intézménynél végzett témavizsgálatot a 2015 februárjától életbe lépett „fair banki” szabályrendszer előírásai betartásának ellenőrzésére, amely során 21 pénzügyi intézménynél állapított meg – jellemzően kisebb súlyú – jogszabálysértést. Az eljárásorozat egészét tekintve 18 intézmény terhére összesen 20,1 millió forint fogyasztóvédelmi bírság kiszabása történt meg.

A negyedévben az MNB figyelmet fordított a kéziralog hitelezéssel, követelésvásárlási tevékenységgel foglalkozó egyes vállalkozások ellenőrzésére is a nyilvántartási rendre, a banktitok kezelésére, a teljes hiteldíj mutató meghatározásának módjára és mértékének felső korlátjára, továbbá a KHR-be történt adattovábbítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozóan.

A biztosítási szektort érintően kiemelt figyelmet kapott az ügyféltájékoztatási gyakorlat ellenőrzése a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések és az életbiztosítási szerződések vonatkozásában. Az MNB vizsgálatokat indított az életbiztosítási igényfelmérő dokumentumok jogszabályi megfelelésének ellenőrzése, a kárrendezési eljárások tekintetében az ügyféltájékoztatás és biztosítási titok kezelés, továbbá az évfordulón túl terjedő időszakra kiállított fedezettség igazolások jogszerűsége tárgy körében.

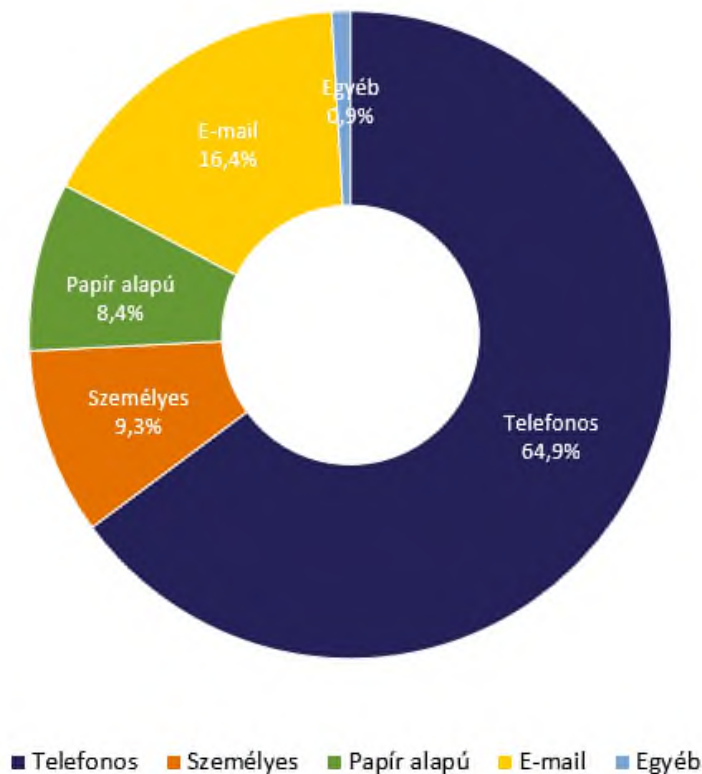
A tőkepiaci szolgáltatóknál folytatott vizsgálatok többségében a szerződéskötést megelőző értékesítési, tájékoztatási gyakorlatra irányultak.

A jelzáloghitel-szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességességi szempontú elemzésében az egyeztetések érdemi szakasza 7 bankkal szemben lezárult, 4 bank esetében pedig várhatóan hamarosan lezárható lesz, ami az aggályosnak tekintett szerződési feltételek megszűnését eredményezi a közeljövőben. Emellett 19 biztosító vonatkozásában megkezdődött egyes – meghatározott tárgyú – utasbiztosítási szerződési feltételek tisztességességi szempontú elemzése is.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központban a negyedévben 8.235, az év első három negyedében összesen 25.780 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok szerint a vizsgált időszakban változatlanul jelentős volt a hitelezési és biztosítási tevékenységgel kapcsolatban az MNB-hez fordulók száma, amely hozzávetőleg az összes jelzés háromnegyedét jelenti. A call center a negyedévben 5.508, az év első három negyedében összesen 16.723 ügyfél telefonos érdeklődését fogadta, míg személyesen a tárgyidőszakban 712, az idén összesen pedig 2.409 fogyasztó kereste fel az MNB fővárosi ügyfélszolgálati irodáját. A pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmek száma a negyedévben 703, az idei évet tekintve

összesen 2.410 volt. A beszámoló időszakában 1.312, az év első három negyedében összesen 4.238 személy kereste meg e-mailben a jegybankot.

5. ábra: Ügyfélszolgálati megkeresések és kérelmek megoszlása (2017. I-III. negyedév, %)

Forrás: MNB.

A Magyar Nemzeti Bank kiterjesztett fogyasztóvédelmi karjaként működő Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Irodák az ország 13 pontján 4.681 fogyasztó számára biztosítottak tájékoztatást, tanácsadást. Az adott megyén belüli, de a megyeszékhelyen kívül eső falvakba, városokba való kitelepülések alkalmával is igénybe vehető a szolgáltatás. A harmadik negyedévben 68 alkalommal valósult meg az új típusú tájékoztató program, így az irodákkal együtt összesen 38 helyszínen volt elérhető pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadás.

Az MNB célja, hogy a következő években számottevő mértékben javuljon a pénzügyi kultúra színvonala és a lakosság pénzügyi tudatossága. Ennek érdekében további öt megyeszékhelyen tervezi tanácsadó iroda megnyitását, így az ország minden megyéjében elérhetővé válik a fogyasztók tájékozódását és jogérvényesítését segítő szolgáltatás. A megvalósítás érdekében ismét kiírásra kerül a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Irodák kialakításáról és működtetéséről szóló „Országos Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Hálózat” elnevezésű közbeszerzési eljárás. Augusztusban jelent meg a „Civil Háló Támogatási Program 2017” elnevezésű pályázat. A program keretében két témakörben lehetett a pályamunkákat benyújtani, a fókuszban itt is a pénzügyi kultúra fejlesztése és a pénzügyi tudatosság növelése áll.

A nyári-koraőszi időszakban pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikációs prioritásként a körültekintő nyaralás és az iskolakezdéssel járó kiadások megtervezése szerepelt. Ennek megfelelően honlapcikkekben, sajtóközlemények és közösségi média bejegyzések útján kaptak tájékoztatást a fogyasztók a felelős nyaralástervezés és az utasbiztosítások, valamint a tudatos költségtervezés javasolt lépéseiről és ennek fontosságáról. A kapcsolódó kampány öt – széleskörű országos jelenléttel bíró – áruházlánc, valamint a Magyar Posta és a Vo-

lánbusz részvételével, a közös társadalmi felelősségvállalás jegyében sikeresen lezajlott. Ezen időszakban a fogyasztók számára egyszerű nyelvezetű, közérthető pénzügyi szótárat, „Rövid és középtávú öngondoskodás” témakörben készült pénzügyi fogyasztóvédelmi oktatófilmet, valamint az „Amit a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelről tudni érdemes” című Pénzügyi Navigátor Füzetet is publikált a jegybank.

5. Szanálás

A szanálási feladatkörében eljáró MNB kiemelt feladatainak egyike a szanálási tervezés, amelynek célja, hogy a szanálási törvény¹ hatálya alá tartozó intézmények vonatkozásában egy intézmény esetleges szanálás alá helyezése esetén felkészülten tudja megtenni a szükséges intézkedéseket a pénzügyi stabilitás megővése érdekében.

2017. III. negyedévében a határon átnyúló tevékenységet végző hazai székhelyű bankcsoport esetében az MNB csoportszintű szanálási hatóságként koordinálta az érintett külföldi szanálási hatóságokkal a 2017-ben egyhangúlag elfogadott csoportszintű szanálási terv továbbfejlesztési folyamatát, fogadó szanálási hatósági szerepkörben az európai uniós székhelyű anyavállalatok magyarországi leánybankjai vonatkozásában vett részt a csoportszintű szanálási tervek készítésében. Folytatódtak a hazai nagybankok szanálhatósági értékelési eljárásaihoz kapcsolódó helyszíni vizsgálatok, melyek keretében nagy hangsúlyt helyezett az MNB az intézmények szanálási keretrendszerre és a szanálási tervezésre vonatkozó tudásának fejlesztésére is. A belföldi nem csoporttag intézményekre egyedi szanálási tervek, illetve meghatározott intézményi körre – többek között – tevékenységük jellege, méretük, kockázati profiljuk, más intézményekkel vagy a pénzügyi rendszer egészével való összefonódottságukra tekintettel egyszerűsített szanálási tervek készítése van folyamatban.

Az MNB adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a szanálási tervek elkészítéséhez a bankok és bankcsoportok, illetve a szavatolótőke, leírható és átalakítható kötelezettségek (MREL) felméréséhez minden érintett intézmény számára, majd 2017. III. negyedéve során feldolgozta és elemezte a beérkező adatokat.

A szanálási tevékenység módszertanának fejlesztése és a külföldi szanálási tapasztalatok megismerése érdekében az MNB szakértői folyamatosan részt vesznek nemzetközi és európai uniós hatóságok, munkacsoportok ülésein. Az Európai Unió 2017-2018-as jogalkotási tevékenységének egyik sarokpontja az MREL-lel kapcsolatos részletszabályok továbbfejlesztése, így az MNB is kiemelt figyelmet fordít a más tagállamok által az MREL követelmény jövőbeni előírásával kapcsolatban tett előkészületekre, különös tekintettel az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a Bankunió rendszerszinten kiemelt jelentőséggel bíró, illetve szignifikáns határon átnyúló tevékenységet végző bankcsoportjaiért felelős szanálási hatóság által követett gyakorlatra. A szanálási terület szorosan együttműködik az európai uniós hatóságokkal, kiemelten az Európai Bankhatóság (European Banking Authority), az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási Nyugdíjfelügyeleti Hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority), valamint az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority) különböző szanálási vonatkozású munkacsoportjaiban való részvétellel. Személyes eszmecserere került sor az EBA és az MNB szakértői között a szanálási kollégiumokban történő szerepvállalással kapcsolatban. Az EBA által közzétett iránymutatások alapján az MNB folyamatosan felülvizsgálja és naprakészen tartja a belső folyamatokat szabályozó Szanálási Kézikönyvet.

A szanálással összefüggő intézményi kapcsolatok tekintetében az MNB szakértői ellátták a MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK) felett a tulajdonosi jogok gyakorlásából eredő feladatokat, valamint az MNB szanálási területének képviselői mind az Országos Betétbiztosítási Alap, mind a Szanálási Alap igazgatótanácsában aktívan részt vettek a döntéshozatalban.

¹ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény

A szanálási terület szakértői folyamatosan figyelemmel kísérik és értékelik a nemzetközi, különösképpen az európai uniós válságkezelési, szanálási megoldásokat és az azokból levonható tanulságokról 2017. III. negyedéve során is tájékoztatták az MNB vezetését.

6. Devizatartalékok

2017 harmadik negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 22,2 milliárd euro volt, ami 1,3 milliárd euro csökkenést jelent a 2017. június végi 23,5 milliárd euróhoz képest.

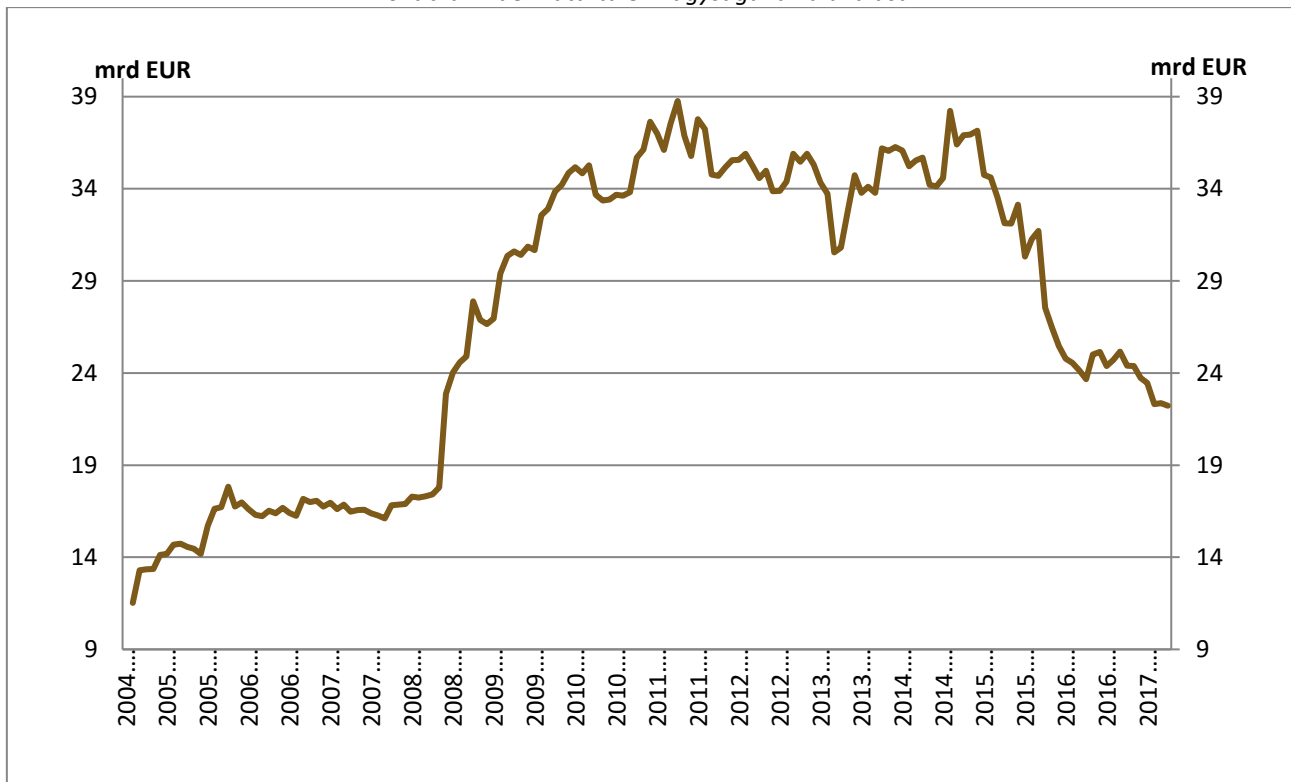
A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tétel befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságkezeléshez kapcsolódó tételei, különösen az állam nettó devizafinanszírozása és devizakamat kiadásai, illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 2 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékot. A csökkenés egyik oka az ÁKK által kibocsátott nemzetközi euro kötvény júliusi lejáratát volt, mely a korábbi előtörlesztésekből eredően az eredetileg fennálló 1 milliárd eurónál kevesebb, mintegy 760 millió euro értékű törlesztést jelentett. Ezt némileg mérsékelte a még abban a hónapban a kínai belső piacon kibocsátott 1 milliárd renminbi névértékű (Panda) kötvény.

A MNB különböző céllal kötött forint/euro swapügyletei, azaz a lakossági devizahitelek forintosításához kötődő swapok lejáratát, az irányadó eszköz korlátozásához kapcsolódó forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizawap tenderek, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapillérehez köthető pénzmozgások hozzávetőlegesen nettó 370 millió euróval növelték a tartalékok nagyságát.

A tartalékok növekedése irányába hatott továbbá az Európai Bizottságtól 2017 harmadik negyedévében érkezett közel 230 millió euro összegű nettó transzfer, valamint a hazai hitelintézetek által elhelyezett rövid devizabetét állomány mintegy 50 millió eurós emelkedése.

6. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása

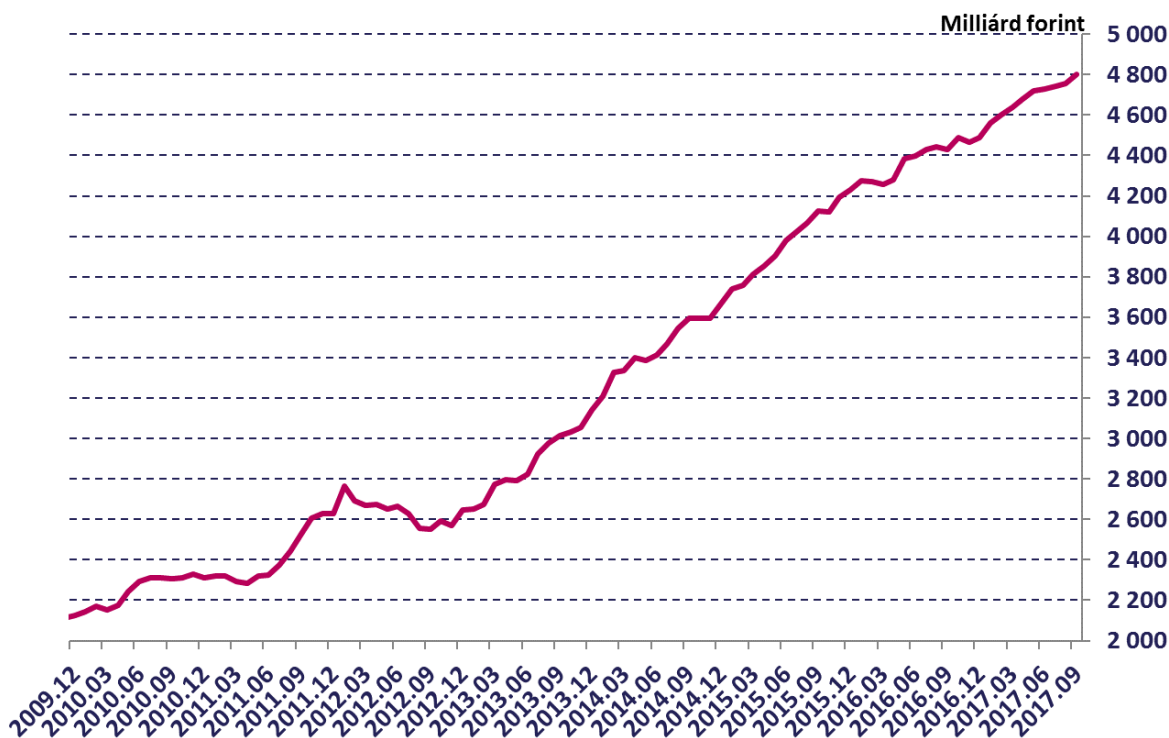
Forrás: MNB.

7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

Az idei év harmadik negyedévében is tovább folytatódott a készpénzállomány bővülése, így 2017. szeptember végén a forgalomban lévő készpénzállomány értéke 4 810,6 milliárd forint volt. A szezonálisan igazított érték az előző év azonos időszakához képest 8,4 százalékos, 371,4 milliárd forintos növekedést mutat.

7. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

1.táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék²

(2017. szeptember 30-i és 2016. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2017				2016			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	149,1	2 982,1	33,1	63,0	124,9	2 498,7	28,4	57,2
10 000 forint	151,3	1 513,4	33,6	32,0	159,7	1 597,4	36,3	36,6
5 000 forint	22,6	113,1	5,0	2,4	27,1	135,6	6,2	3,1
2 000 forint	20,5	41,0	4,6	0,9	23,6	47,1	5,3	1,1
1 000 forint	65,6	65,6	14,6	1,3	65,3	65,2	14,8	1,5
500 forint	40,8	20,4	9,1	0,4	39,5	19,8	9,0	0,5
Összesen	449,9	4735,5	100,0	100,0	440,1	4363,8	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	137,6	27,5	8,1	41,7	127,7	25,5	8,0	41,4
100 forint	179,3	17,9	10,5	27,1	169,0	16,9	10,6	27,4
50 forint	162,7	8,1	9,5	12,3	150,1	7,5	9,4	12,2
20 forint	305,4	6,1	17,9	9,3	285,1	5,7	17,8	9,2
10 forint	352,4	3,5	20,6	5,3	331,4	3,3	20,7	5,4
5 forint	570,9	2,9	33,4	4,3	535,2	2,7	33,5	4,4
Összesen	1 708,2	66,1	100,0	100,0	1 598,5	61,6	100,0	100,0

Forrás: MNB.

2017 harmadik negyedévének utolsó napján a forgalomban lévő bankjegyek értéke 4735,5 milliárd forint, mennyisége 449,9 darab volt. Ez értékben 8,5 százalékos, a mennyiséget tekintve 2,2 százalékos növekedést mutat 2016 azonos időszakának végéhez képest. A növekedés elsősorban a húszezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű.

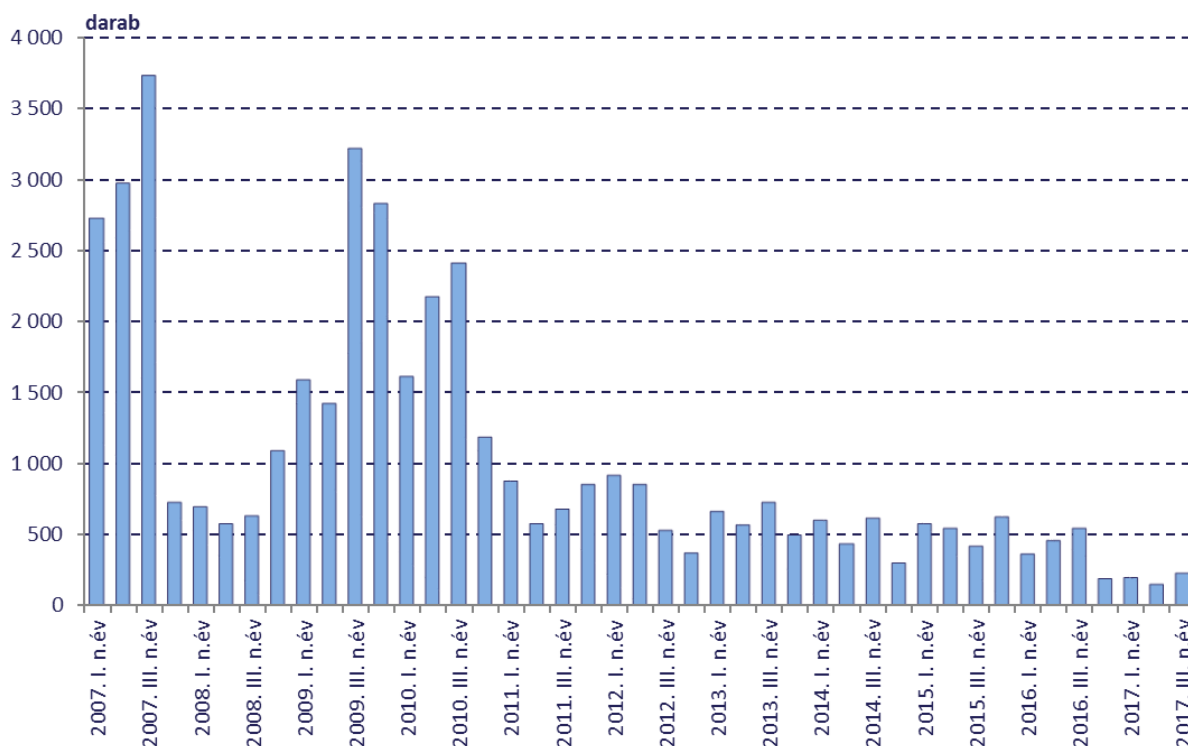
A forgalomban lévő érmék értéke 66,1 milliárd forint, mennyisége 1708,2 millió darab volt 2017. szeptember végén. Ez értékben 7,2 százalékkal, mennyiségben 6,9 százalékkal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A növekedés valamennyi címletet érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forint bankjegyek hamisítása 2016 azonos időszakához képest 42 százalékos csökkenést mutat 2017 első három negyedévében. A forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kedvezőnek tekinthető ez az érték. Az elmúlt 9 hónapban 570 darab hamis forintbankjegy került kivonásra a forgalomból.

² A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

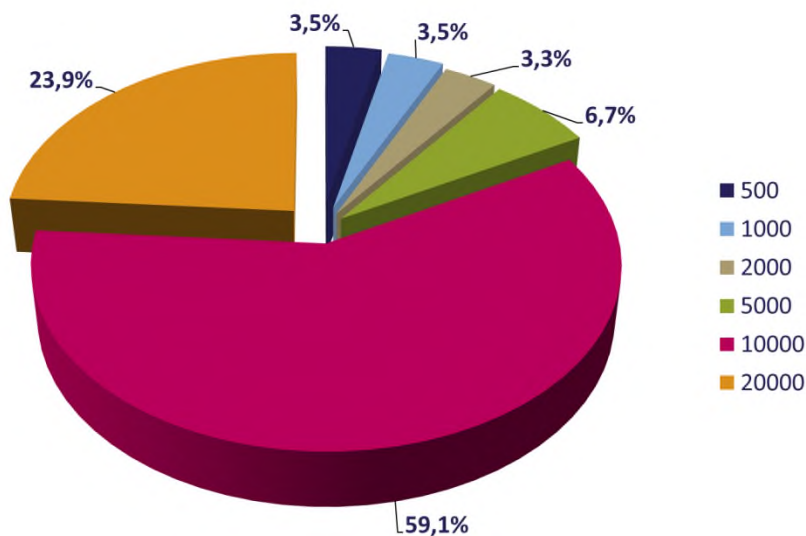
8. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

A lefoglalt hamisítványok többsége a magasabb értékű címletek, döntően a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. Készítési módjukra változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) jellemzők. A rátekintésre esetleg megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással) és/vagy a kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

9. ábra A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2017 harmadik negyedévében

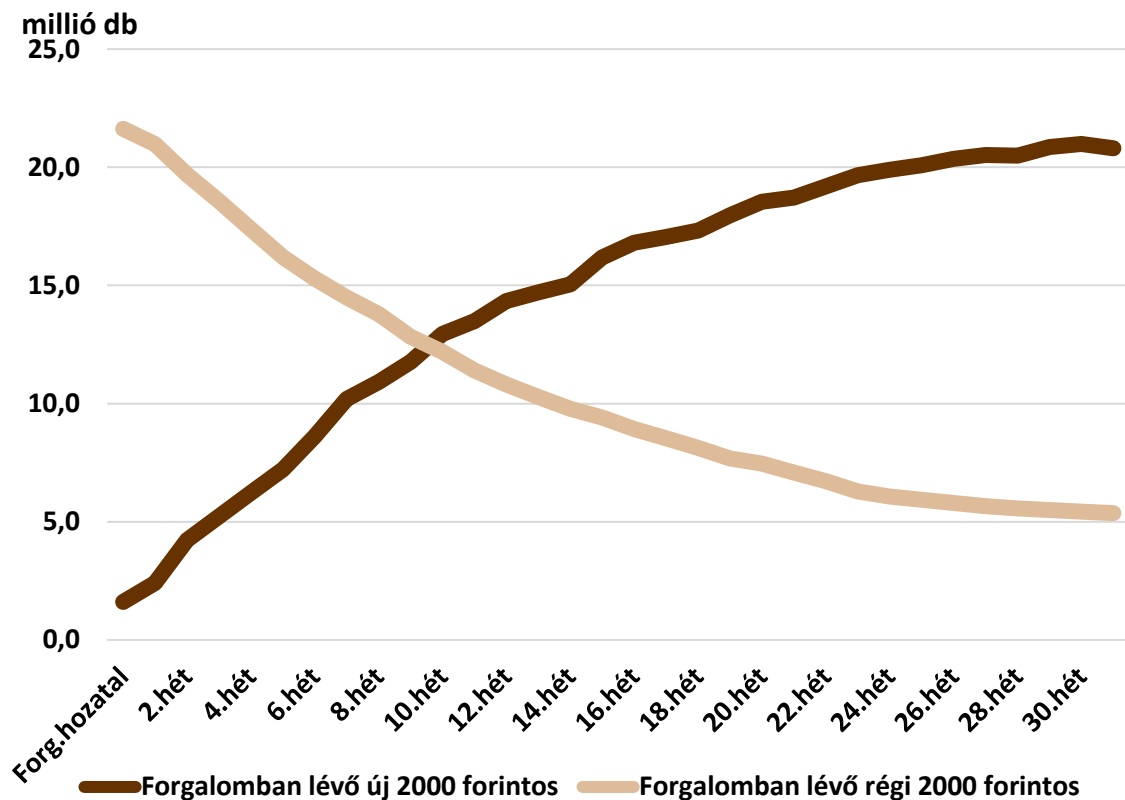
Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős: a jegybank szakértői összesen 466 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak az első három negyedévben. Ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 291 darab volt.

Jól halad a 2000 és 5000 forintos bankjegyek cseréje

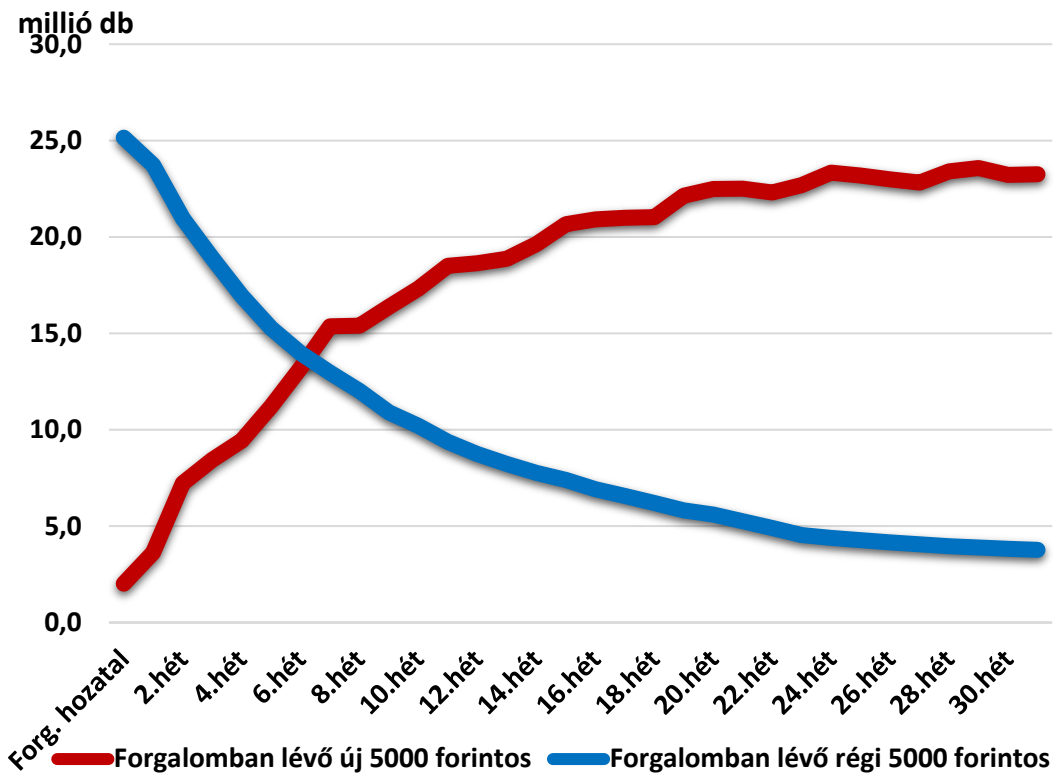
A Magyar Nemzeti Bank 2017. március 1-jén hozta forgalomba a megújított 2000 és 5000 forintos bankjegyeket. A két címlet korábbi verzióinak bevonására 2017. július 31-i határral került sor, így 2017. augusztus 1-től már csak a megújított bankjegyekkel fizethettünk.

10. ábra: A 2000 forintos címlet forgalomban lévő mennyisége

11. ábra: Az 5000 forintos címlet fogalomban lévő mennyisége

Forrás: MNB.

Két hónappal a bevonás után 2017. szeptember 30-án a régi 2000 forintos bankjegyek közel 80%-a, a régi 5000 forintos bankjegyek 86%-a már visszaáramlott a jegybankba. Az MNB a 2017. évi ellenőrzéseinél kiemelten vizsgálja a forgalomból bevonásra kerülő címletek díjmentes átváltásának biztosítását a hitelintézeteknél és a Postánál.

Megújulnak az 1000 forintos címletű bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) folytatja a forint bankjegyek 2014-ben megkezdett cseréjét, melynek jegyében korszerűbb, biztonsági elemei és képi megjelenése tekintetében is megújított 1000 forintos címletű bankjegyet bocsátott ki 2017. augusztus 24-én. A kibocsátás ezúttal is két lépcsőben történik. A jogi kibocsátást követően a jegybank féléves felkészülési időt és technológiai támogatást biztosít a készpénzellátási lánc szereplőinek, így különösen a bankjegyelfogadó és feldolgozó automaták üzemeltetőinek az új bankjegyek kezelésére való felkészülésre. A készpénzforgalomban majd csak ezt követően, 2018. március 1-től fizethetünk a megújított 1000 forintos címlettel.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. 2017 harmadik negyedévében az MNB egy témában bocsátott ki emlékérmét.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékel-

tebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme-
gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérméket. Így a
nemesfém érmék (kivéve a miniarany emlékérméket) veretével azonos éremképpel, 2000 forintos névértékben,
színesfém változatban is elkészülnek.

A 2016-tól az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják az emlékérmék verdejelében megjelenő
biztonsági elemek. A verdejelre felvitt, mikroírással készült „B” illetve „P” betűk szabad szemmel nem látha-
tóak, minimum tízszeres nagyítással vehetők ki. A biztonsági elemek a mini arany emlékérmé kivételével
minden 2017. évi új kibocsátásra is felkerültek.

Emlékerme-kibocsátás a magyar felsőoktatás kezdetének 650. évfordulóján

A Pécsi Tudományegyetem alapításának 650. évfordulója alkalmából 10 000 forint névértékű ezüst
emlékérmét és annak 2000 forintos színesfém változatát bocsátotta ki a Magyar Nemzeti Bank 2017.
szeptember 29-én. Az emlékerme-kibocsátással a jegybank a magyar felsőoktatás 650 éves történelme előtt
tisztelg.

Az emlékerme előlapján a középkori pécsi egyetem alapítását kezdeményező Vilmos püspök címerkövének
ábrázolása látható, háttérben az alapítást engedélyező pápai bulla stilizált részletével. Az emlékérmék előlap-
ján szerepelnek a pénzérmék kötelező alaki kellékei: MAGYARORSZÁG mint kibocsátó, a 10 000 illetve 2000
FORINT értékjelzés, a 2017-es kibocsátási évszám, valamint a különleges, biztonsági elemet is tartalmazó BP.
verdejel.

Az emlékérmék hátlapján a Pécsi Tudományegyetem egyik legjellegzetesebb épületének, a neoromán stílusú
rektori hivatal északi homlokzata látható, jobbra – függőleges vonallal határolva – a középkori egyetem alapít-
ását engedélyező pápai bulla részletével. Ez utóbbit középen egy Anjou-liliomot megjelenítő sáv választ ketté,
utalva egyetemalapító uralkodónkra, I. Nagy Lajosra. Az emlékerme szélén, a felső köriratban olvasható „650
ÉVES A MAGYAR FELSOROKTATÁS”, valamint az alsó köriratban lévő „PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM” felirat az
érmekibocsátás apropóját jeleníti meg. A felső és az alsó köriratot bal oldalon egy Anjou-liliomot ábrázoló
motívum, jobb oldalon a tervezőművész mesterjegye választja el egymástól.

Az emlékérmét Szabó Virág szobrászművész tervezte.

Mindkét emlékerme átmérője 38,61 mm, széle recézett. A 10 000 Ft névértékű emlékerme 925 ‰ finomságú
ezüsből, míg a 2000 Ft névértékű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készült. A 31,46
gramm súlyú ezüst érme tükörfényes (proof), a 30,8 gramm súlyú színesfém érme selyemfényes (BU) kivitel-
ben készül.

Az emlékérmék ezúttal is korlátozott példányszámban jelenhetnek meg: 5-5000 darab készíthető belőlük.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A PÉNZFORGALOM BIZTONSÁGA ÉS HATÉKONYSÁGA

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

A harmadik negyedév során a Jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján 6 darab pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Ebből két esetben a Nemzetgazdasági Minisztérium megkeresése alapján került pénzforgalmi szakmai vélemény megadásra. Míg a további négy esetben hitelintézetek és gazdasági társaságok megkeresésére adott szakmai véleményt az MNB.

2017 harmadik negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben három új hatósági eljárást indított a Jegybank. Még az előző negyedéven indított eljárások közül három hitelintézet esetében a helyszíni ellenőrzés megtörtént, illetve kettő korábbi eljárás került lezárásra. A lezárt vizsgálatok esetében intézkedések előírásával végződött az ellenőrzés, valamint egy, még folyamatban lévő vizsgálat esetében eljárási bírság került kiszabásra.

Pénzügyi infrastruktúrák

Az azonnali fizetési rendszer létrehozását koordináló országos projekt

2017. III. negyedévében megkezdte működését az azonnali fizetési szolgáltatás létrehozását koordináló országos projekt, melynek munkafolyamatai továbbra is a tervezett ütemezés szerint haladnak. Ennek keretében több munkacsoport jött létre, amelyekben az MNB, a központi infrastruktúrát üzemeltető GIRO Zrt., a pénzforgalmi szolgáltatók, valamint a további érintett szektorok képviselői intenzív együttműködésben dolgozzák ki az alapszisztem, valamint a ráépülő kiegészítő szolgáltatások alapjainak működésével kapcsolatos szakmai részleteket.

A GIRO Zrt-ben elkezdődött a központi rendszer létrehozása, ezzel párhuzamosan pedig folyamatban van a rendszer alapszolgáltatásainak működését leíró technikai és üzleti szabályok véglegesítése. Az azonnali fizetési szolgáltatás működését szabályozó jogszabály-módosítási javaslat elkészült, és arról 2017. IV. negyedévében fog konzultálni az MNB az érintettekkel. A központi rendszerhez kapcsolható kiegészítő szolgáltatások átjárhatóságának és az azonnali fizetés széleskörű felhasználhatóságának megteremtését célzó munka szintén megkezdődött. A projektben résztvevő intézmények belső, illetve az azonnali fizetési szolgáltatásokat a jövőben használó lakossági és vállalati kör külső tájékoztatása egyre intenzívebbé válik, az ezt biztosító tájékoztatási stratégia kidolgozása elindult. A projekt eredményeként 2019. július 1-től a belföldi átutalások az év minden napján, 24 órában, legfeljebb 5 másodperc alatt teljesülni fognak, az új fizetési rendszer alapján pedig olyan kiegészítő szolgáltatásokat hozhatnak létre a piaci szereplők, amelyekkel a fizetési helyzetek többségében lehetővé válik a modern elektronikus fizetési megoldások használata.

Egyéb információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

A 2006-ban készített „A VIBER topológiája – fizetési rendszerünk” című tanulmányt követően, Bodnár László készített egy hálózatelméleten alapuló elemzést, amelynek angol és magyar nyelven történő publikálása 2017. harmadik negyedéve folyamán megtörtént. A cikk a hazai nagy értékű fizetési rendszer (VIBER) hálózati jellemzőit vizsgálja 3 időablak összehasonlításával, valamint a rendszerkockázati szempontból kritikus

pontokat keresi különféle hálózatelméleti eszközök alkalmazásával. A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a VIBER-ben két csoport rajzolódik ki egyértelműen: egyrészt azon rendszertagok köre, melyek a likviditás rendszeren belüli továbbítása szempontjából játszanak fontos szerepet (ún. „mag” szereplők); másrészt a perifériára került résztvevők klasztere. A magban szereplők köre alig változott, így a hálózat magja stabilnak tekinthető. Az egyes indikátorok eredményei megmutatták, hogy a hálózati jellemzők érdekében nem változtak a három vizsgált időablakot összehasonlítva, igazolva ezáltal a VIBER hálózatának robusztusságát és időbeli stabilitását.

Konferenciák és szakmai előadások

Az első negyedév során két konferencián tartott szakmai prezentációt. Mindkét esetben a pénzforgalmi szolgáltatóknál végbemenő digitalizációs folyamatról, az azonnali fizetési rendszer fejlesztéséről és bevezetéséről, a PSD2-vel megjelenő új FinTech szereplőkről, illetve mindezek rövid és hosszú távú hatásairól szóltak a prezentációk.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

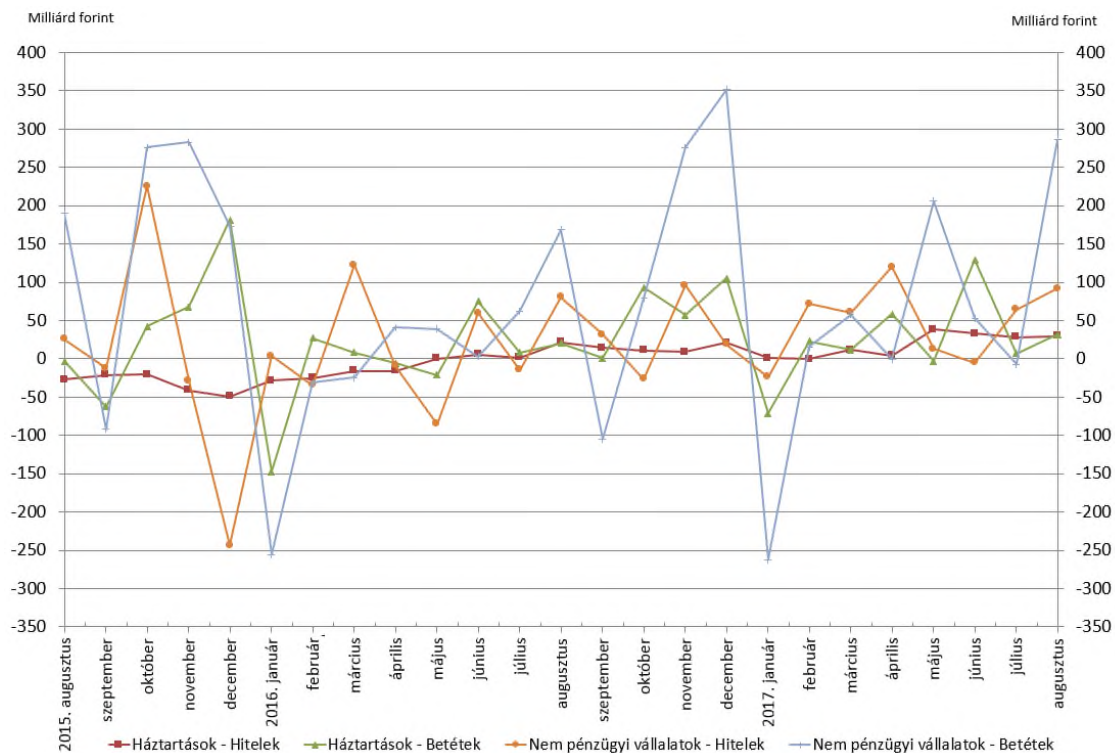
Monetáris és Pénzügyi Stabilitási Statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2017. augusztusi adatok alapján készített statisztikák 2017. október 3-án jelentek meg. A 2017. januári adatközléstől kezdődően a korábbiakhoz képest változott a rendeletben bekért hitelintézeti adatok tartalma, illetve a hitelintézeti mérlegstatisztikák fő adatforrását a korábbi felügyeleti mérleget felváltó havi gyakoriságú statisztikai mérleg adatgyűjtés (M01) és a kapcsolódó részletező adatgyűjtések (M02-M05) képezik. Az új, elsősorban statisztikai célokat szolgáló adatgyűjtések IFRS és HAS alapon is tölthetők. A módszertani változásokról részletesebb tájékoztatás található a sajtóközleményhez kapcsolódó Módszertani megjegyzésekben.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint a háztartások a 2017 júniusában, júliusában és augusztusában nettó hitelfelvevők, a nem pénzügyi vállalatok 2017 júniusában nettó hiteltörlesztők, 2017 júliusában és augusztusában nettó hitelfelvevők voltak. Összességében a hitelek állománya tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban a háztartások esetén 91,5 milliárd forinttal, a nem pénzügyi vállalatok esetén 150,7 milliárd forinttal nőtt.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások tekintetében 2017 júniusában, júliusában és augusztusában nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, míg a nem pénzügyi vállalatok tekintetében 2017 júniusában és augusztusában nettó betételhelyezés, míg 2017 júliusában nettó betétkivonás történt. A betétállomány tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban összességében 167,5 milliárd forinttal nőtt a háztartások esetén, míg a nem pénzügyi vállalatok tekintetében 332,6 milliárd forinttal emelkedett.

12. ábra: A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2017. október 3-án jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény. A 2017. januári sajtóközleménytől kezdődően az adatgyűjtési rendszer átalakításával összhangban a kamatstatistikai adatok forrásai is változtak.

A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak alatt elhelyezett forint betétek átlagos kamatlába enyhén csökkent a 2017. június és 2017. augusztus közötti időszakban az előző negyedévhez viszonyítva. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója csökkent a vizsgált időszakban, míg a személyi hitelek és a szabad felhasználású jelzáloghitelek átlagos hitelköltség mutatója kis mértékben nőtt.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a változó kamatozású vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálású 1 millió euro érték alatti kategóriában az új forinthitelek átlagos kamatlábainál kis mértékű csökkenés, az 1 millió euro érték feletti kategóriában növekedés tapasztalható a vizsgált időszakban.

Felügyeleti statisztika

Az MNB 2017. augusztus 25-én publikálta a hitelintézetek 2017. II. negyedév végi prudenciális adatait.

A hitelintézetek mérlegfőösszege 2017. II. negyedévben 581,8 milliárd Ft-tal, 1,7%-kal nőtt, így június végén elérte a 35 168,3 milliárd Ft-ot. A hitelek mérlegben szereplő nettó állománya 4,3%-kal, 17 783,2 milliárd Ft-ra emelkedett 2017. II. negyedévben, ezen belül a belföldi nem pénzügyi vállalatok nettó hitelállománya 2,8%-kal, a háztartásoké pedig 1,5%-kal nőtt.

A hitelek hitelkockázati megítélése tovább javult, a nemteljesítő hitelek aránya a nem pénzügyi vállalati szektorban 10,0%-ról 8,8%-ra, a háztartási szektorban 14,9%-ról 12,9%-ra csökkent. A teljes bruttó hitelállományon belül a 90 napon túl késedelmes hitelek aránya az I. negyedév végi 5,4%-ról 4,5%-ra mérséklődött.

2017. I. félévben a hitelintézetek összesen 393,4 milliárd Ft adózás előtti nyereséget értek el.

Az átlagos teljes tőkemegfelelési mutató 2017. II. negyedévben érdemben nem változott, 21,4% volt június végén.

A belföldi irányítású hitelintézetek mérlegfőösszegének aránya a teljes szektor mérlegfőösszegéhez viszonyítva II. negyedév végén 54,4% volt.

Az MNB 2017. augusztus 24-én publikálta a pénztárak 2017. II. negyedévi prudenciális adatait is, míg a biztosítókét 2017. szeptember 8-án.

2017. II. negyedévben az önkéntes nyugdíjpénztárak vagyona tovább nőtt, így a negyedév végére elérte a 1313,2 milliárd forintot. A taglétszámban kismértékű növekedés figyelhető meg az előző negyedévhez képest. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport taglétszám csökkenése folytatódott. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

2017. II. negyedév végén a biztosítóiintézetek szerződésállománya 13 210 317 db volt, mely 3,7%-os emelkedést mutat az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ezzel egyidejűleg a II. negyedévi díjbevétel 231,1 milliárd Ft, ami több, mint 5,6%-os növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A Szolvencia II szabályozó-

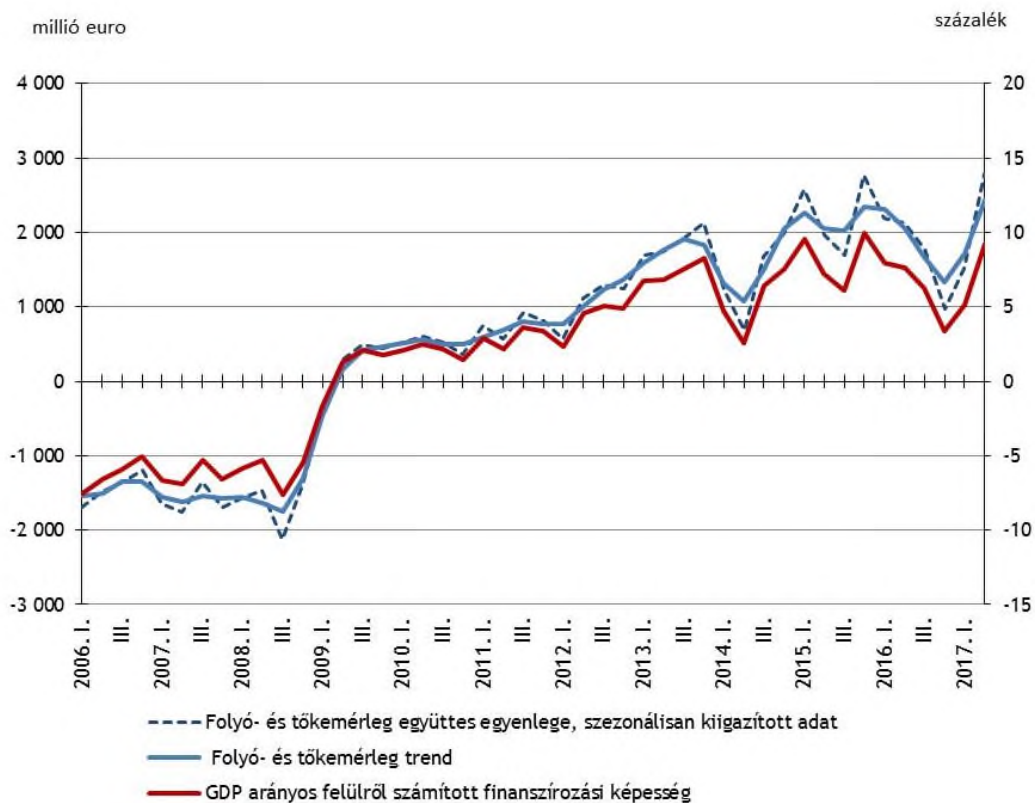
rendszer alapján a biztosítóiintézetek szektorszintű szavatoló tőke feltöltöttségi szintje 224,3%³, mely az előző év azonos időszakához képest több, mint 11 százalékpontos bővülést jelent.

Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB 2017. szeptember 20-án első alkalommal publikálta a 2017. II. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revideálta a 2014-2016 éves és a 2017 I. negyedéves adatokat.

2017 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkémérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 3122 millió euro (966 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 2783 millió euro (837 milliárd forint), a negyedéves GDP 9,2 %-a.

13. ábra: A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

2017. június végén a jegybanki tartalékok értéke 23,5 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2017. június végén 19,2 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 16,4 %) volt.

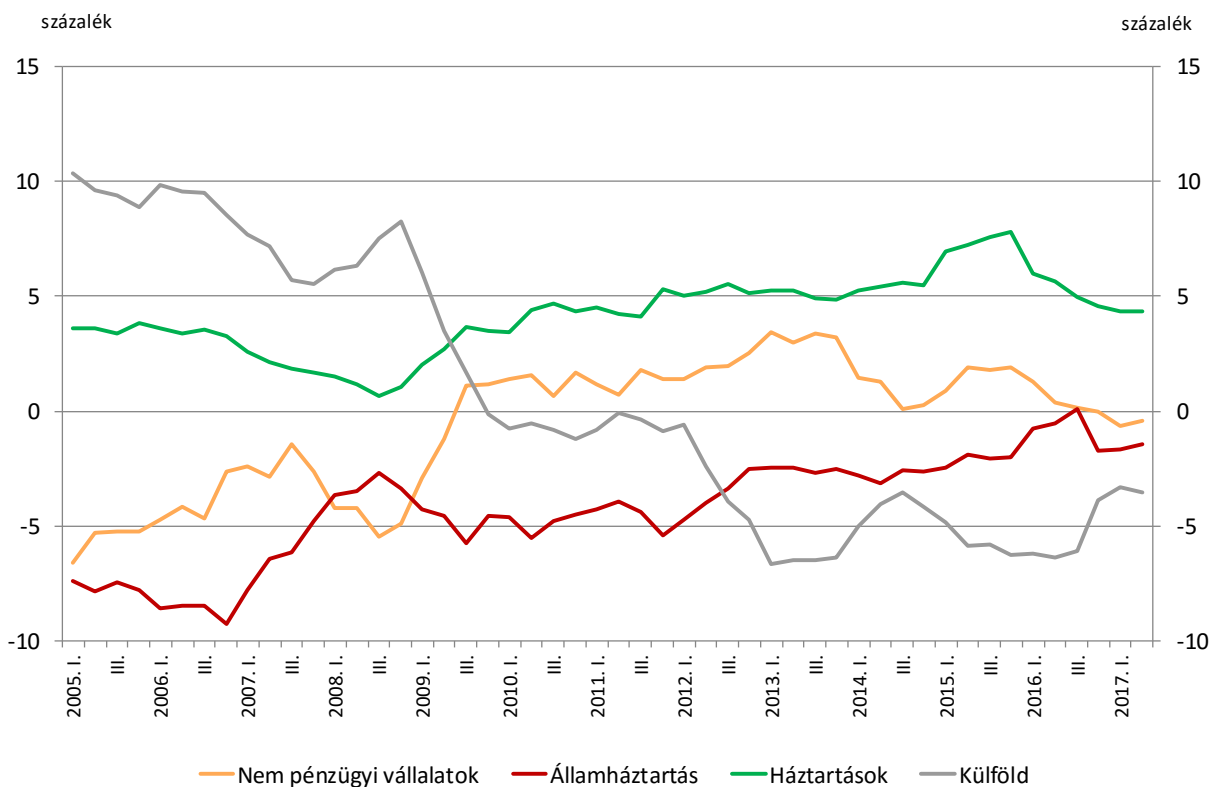
³ A szektor egészére egyedi adatokból összesítve számított szavatoló tőke feltöltöttségi szintje = A szektor egészére egyedi adatokból összesítve számított figyelembe vehető szavatoló tőke / A szektor egészére egyedi adatokból összesítve számított szavatoló tőke szükséglet

Pénzügyi számlák

Az MNB 2017. október 2-án jelentette meg a 2017 második negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit. A sajtóközlemény és a kapcsolódó adatsorok az államháztartási és a háztartási szektor előzetesen, 2017. augusztus 17-én publikált adatainak frissítése mellett bemutatták a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait is.

Ennek alapján a 2017 második negyedévével záruló egy évben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 1,4 százalékát tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 4,4 százalékát, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 0,4 százalékát, a külföld nettó finanszírozási igénye pedig a GDP 3,5 százalékát érte el ebben az időszakban. A szektorok pénzügyi vagyona és finanszírozási folyamatai mellett az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága is számbavételre került, amely 2017 második negyedévének végén a GDP 74,4 százalékának felelt meg, a négy negyedévre vonatkozó negyedéves GDP értékek figyelembevételével.

14. ábra: A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában
(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Nemzetgazdasági Minisztériummal és a jegybankkal együttműködve elkészítette az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi.

A jegybanki információs rendszer

2017 III. negyedévében makroprudenciális elemzési adatigények miatt egy alkalommal módosításra került a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladataihoz kapcsolódó, 2017. évi adatszolgáltatási MNB rendelet⁴.

2017. július 31-től megkezdődött a 2018. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető, valamint felügyeleti feladataihoz kapcsolódó MNB rendelet-tervezetek külső véleményeztetése. Az adatszolgáltatási rendeletek véglegesítése folyamatban van.

---

⁴ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 50/2016. (XII. 12.) MNB rendelet módosításáról szóló 20/2017. (VIII. 10) MNB rendelet

IDŐKÖZI JELENTÉS

2017. november 30.

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

